

Budsjett-innst. S. nr. 3.

(1998-99)

Innstilling fra utenrikskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 1999 vedkommende Utenriksdepartementet m.v.

St.prp. nr. 1 (1998-99) og St.prp. nr. 1. Tillegg nr. 2 (1998-99).

Til Stortinget.

Komiteen fremmer i denne innstillingen forslag om bevilgninger på statsbudsjettet for 1999 for de kapitlene og postene som er fordelt til komiteen under rammeområde 4 ved Stortingets vedtak av 20. oktober 1998 (jf. Innst. S. nr. 1 (1998-99)).

1. OVERSIKT OVER BUDSJETTKAPITLER OG POSTER I RAMMEOMRÅDE 4 (UTENRIKS)

Nedenfor følger en oversikt over bevilgningsforslagene i rammeområde 4 slik de fremkommer i St.prp. nr. 1 (1998-99) og St.prp. nr. 1. Tillegg nr. 2 (1998-99). (90-poster behandles av finanskomiteen utenfor rammesystemet.)

Kap.	Post	Formål	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 2
Utgifter i hele kroner			
<i>Utenriksdepartementet</i>			
100		Utenriksdepartementet	312 593 000
	1	Driftsutgifter	300 608 000
	21	Spesielle driftsutgifter	5 940 000
	70	Erstatning av skader på utenlandske ambassader	700 000
	71	Diverse tilskudd	5 345 000
101		Utenriksstasjonene (jf. kap. 3101)	550 033 000
	1	Driftsutgifter	524 698 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	25 215 000
	70	Hjelp til norske borgere i utlandet som ikke er sjømenn	120 000
102		Særa vtale i utenriksstjenesten	131 996 000
	1	Driftsutgifter.....	131 996 000
103		Regjeringens felles bevilgning for representasjon	5 125 000
	1	Driftsutgifter.....	5 125 000
115		Presse-, kultur- og informasjonsformål	51 660 000
	1	Driftsutgifter.....	19 875 000
	70	Tilskudd til presse, kultur- og informasjonsformål	31 785 000
116		Deltaking i internasjonale organisasjoner	583 432 000
	70	Tilskudd til internasjonale organisasjoner	583 432 000
140		Utenriksdepartementets administrasjon av utviklingshjelpen	99 595 000
	1	Driftsutgifter.....	99 595 000
141		Direktoratet for utviklingshjelp (NORAD)	149 200 000
	1	Driftsutgifter.....	149 200 000
142		NORADs administrasjon av utenriksstasjonene	177 414 000

Kap.	Post	Formål	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 2
	1	Driftsutgifter	164 914 000
	38	Bygg og anlegg	6 000 000
	42	Krise- og evakueringstiltak	2 500 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	4 000 000
143		Utenriksdepartementets administrasjon av utenriksstasjonene	69 975 000
	1	Driftsutgifter	69 975 000
150		Bistand til prioriterte land og regioner	2 127 000 000
	1	Driftsutgifter	20 000 000
	70	Bistand til Afrika	1 630 000 000
	71	Bistand til Asia	340 000 000
	72	Bistand til Mellom-Amerika	137 000 000
154		Opplysningsarbeid, organisasjonsliv og mellomfolkelig samarbeid	1 021 300 000
	1	Driftsutgifter	13 000 000
	70	Tilskudd til opplysningsarbeid	48 000 000
	71	Tilskudd via frivillige organisasjoner	740 000 000
	72	Tilskudd til forskning og kompetansebygging i utviklingsland	185 300 000
	73	Tilskudd til kulturtiltak i utviklingsland	35 000 000
155		Miljø og naturressursforvaltning	310 000 000
	70	Tilskudd til miljø og naturressursforvaltning	310 000 000
156		Tiltak for å bedre kvinners situasjon og likestilling	35 000 000
	70	Tilskudd	35 000 000
157		Næringsutvikling og økonomisk utvikling (jf. kap. 3157)	409 500 000
	70	Tilskudd til næringsutvikling og økonomisk utvikling	372 000 000
	71	Tilskudd til tapsavsetning - NORFUND	37 500 000
158		Utredning, forskning, evaluering og kvalitetssikring	129 800 000
	1	Driftsutgifter	87 300 000
	70	Tilskudd til forskning om utviklingsspørsmål	42 500 000
159		Tilskudd til ymse hjelpetiltak	40 066 000
	70	Tilskudd	40 066 000
161		Generelle bidrag - FN-organisasjoner	1 684 000 000
	70	Tilskudd til FN-organisasjoner	1 684 000 000
163		Generelle bidrag - finansinstitusjoner	802 000 000
	70	Innskudd i finansinstitusjoner	802 000 000
164		Generelle bidrag - andre organisasjoner	70 500 000
	70	Tilskudd til andre organisasjoner	70 500 000
165		Bilateral bistand administrert av internasjonale organisasjoner (multi-bi)	335 100 000
	1	Driftsutgifter	3 100 000
	70	Tilskudd til multi-bi samarbeid	332 000 000
166		Gjeldslettetiltak	250 000 000
	70	Tilskudd til gjeldslettetiltak	250 000 000
191		Menneskerettigheter, humanitær bistand og flykningetiltak	1 474 300 000
	1	Driftsutgifter	1 300 000
	70	Tilskudd til menneskerettigheter, humanitær bistand og flykningetiltak	1 473 000 000
192		Fred, forsoning og demokrati	463 550 000
	1	Driftsutgifter	1 850 000
	70	Tilskudd til generelle tiltak for fred, forsoning og demokrati	70 000 000
	71	Tilskudd til det tidligere Jugoslavia og ODA-godkjente OSSE-land	390 000 000
	72	Utvikling og nedrustning	1 700 000
195		Tiltak for flykninger i Norge, godkjent som utviklingshjelp (ODA)	375 200 000
	21	Spesielle driftsutgifter	375 200 000
197		Bistand til ikke-ODA-godkjente land og internasjonale miljøtiltak	259 300 000
	70	Tilskudd til atom sikkerhetstiltak og samarbeidsprogrammet med Sentral- og Øst-Europa	95 500 000
	71	Fred og demokratitiltak (ikke-ODA-land)	10 000 000
	76	Tilskudd til internasjonale klima- og miljøtiltak	43 700 000

Kap.	Post	Formål	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 2
	77	Tilskudd til gjeldslette	110 100 000
<i>Justisdepartementet</i>			
480		Svalbardbudsjettet	60 518 000
	50	Tilskudd	60 518 000
<i>Nærings- og handelsdepartementet</i>			
972		Internasjonale investerings tiltak	16 000 000
	70	Nordisk investeringsprogram i Baltikum	16 000 000
<i>Miljøverndepartementet</i>			
1471		Norsk Polarinstitut (jf. kap. 4471)	105 719 000
	1	Driftsutgifter	102 721 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	2 500 000
	50	Stipend	498 000
Sum utgifter rammeområde 4			12 099 876 000

Inntekter i hele kroner

Inntekter under departementene

3101		Utenriksstasjonene (jf. kap. 101)	17 282 000
	1	Gebyrer	9 300 000
	4	Leieinntekter	1 571 000
	5	Refusjon spesialutsendinger	6 400 000
	41	Salgsinntekter m.v.	11 000
3157		Tilbakeføringer samarbeid med næringslivet (jf. kap. 157)	6 700 000
	70	Tilbakeføring av støtte	50 000
	71	Tilbakeføring tilskudd blandede kreditter	10 000
	80	Renteinnbetalinger	6 640 000
4471		Norsk Polarinstitut (jf. kap. 1471)	22 586 000
	1	Salgsinntekter	2 317 000
	3	Inntekter fra diverse tjenesteyting	10 027 000
	4	Refusjon fra Svalbardbudsjettet	3 050 000
	5	Inntekter fra utleie av M/S Lance	7 192 000
Sum inntekter rammeområde 4			46 568 000
Netto rammeområde 4			12 053 308 000

Oversikt over forliket inngått mellom regjeringspartiene, Fremskrittspartiet og Høyre, for så vidt forliket avviker fra Regjeringens forslag.

Kap.	Post	Formål	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 2	KrF, SP og V etter forliket med FrP og H
Utgifter i hele tusen kroner				
157		Næringsutvikling og økonomisk utvikling (jf. kap. 3157)	409 500	389 500
	70	Tilskudd til næringsutvikling og økonomisk utvikling	372 000	(-20 000)
159		Tilskudd til ymse hjelpetiltak	40 066	17 066
	70	Tilskudd	40 066	(-23 000)
161		Generelle bidrag - FN-organisasjoner	1 684 000	1 664 000
				(-20 000)

Kap.	Post	Formål	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 2	KrF, SP og V etter forliket med FrP og H
	70	Tilskudd til FN-organisasjoner	1 684 000	1 664 000 (-20 000)
163		Generelle bidrag - finansinstitusjoner	802 000	790 000 (-12 000)
	70	Innskudd i finansinstitusjoner	802 000	790 000 (-12 000)
195		Tiltak for flyktninger i Norge, godkjent som utviklingshjelp (ODA)	375 200	433 200 (+58 000)
	21	Spesielle driftsutgifter	375 200	433 200 (+58 000)
197		Bistand til ikke-ODA-godkjente land og internasjonale miljøtiltak	259 300	109 200 (-150 100)
	70	Tilskudd til atomsikkerhetstiltak og samarbeidsprogrammet med Sentral- og Øst-Europa	95 500	55 500 (-40 000)
	77	Tilskudd til gjeldslette	110 100	0 (-110 100)
972		Internasjonale investeringstiltak	16 000	15 000 (-1 000)
	70	Nordisk investeringsprogram i Baltikum	16 000	15 000 (-1 000)
Sum utgifter rammeområde 4			12 099 876	11 931 776 (-168 100)

2. SAMMENDRAG

2.1 Budsjettproposisjonen

2.1.1 Utenriksdepartementet

Regjeringen foreslår i proposisjonen at det for 1999 bevilges 1 603 200 000 kroner til programområde 02, Utenriksforvaltning, mot 1 718 800 000 kroner for 1998. Reduksjonen skyldes hovedsakelig at bevilgningene til EFTAs låne- og tilskuddsordning utgår fra budsjettet for 1999 som følge av at Norges innbetalinger til ordningen opphører. Det understrekes i proposisjonen at Regjeringen i 1999 vil legge spesiell vekt på arbeidet for styrket sikkerhet og samarbeid i Europa. Det vises til at Norge vil inneha OSSE-formannskapet og formannskapet i Østersjøområdet i 1999. Videre vises det til at europasamarbeidet gjennom EØS/EFTA og tredjeland, menneskerettigheter, ressursforvaltning, styrking av det multilaterale handelssystemet samt presse-, kultur- og informasjonsspørsmål, vil være viktige satsingsområder i 1999.

Under programområde 03 Internasjonal bistand (ODA-bistand) foreslås det for 1999 bevilget 10 211 000 000 kroner, mot 10 073 000 000 kroner for 1998. Bevilgningsforslaget tilsvarer 0,88 pst. av BNI-anslaget for 1999, som er det samme som for 1998. Under programområde 03, programkategori 03.50 Øvrig bistand, er det i tillegg bevilget 259 300 000 kroner i Bistand til ikke-ODA-godkjente land og internasjonale miljøtiltak, mot 415 664 000 i 1998.

I proposisjonen pekes det på at av ODA-godkjent bistand ble det i 1997 utbetalt ca. 9,3 mrd. kroner, tilsvarende 0,86 pst. av BNI. 375 mill. kroner ble overført til 1998, noe som er en nedgang fra året før. Den bilaterale andel av bistanden fortsatte å øke på bekostning av den multilaterale i 1998, noe som også videreføres i budsjettforslaget for 1999.

Sosial utvikling var det resultatområdet som vokste sterkest i 1997, hovedsakelig pga. økt bistand til helse og utdanningstiltak. For øvrig var det en viss vekst for resultatområdene kvinner og likestilling, fred, menneskerettigheter og demokrati, samt humanitær innsats. Resultatområdet økonomisk utvikling er fortsatt det største området innen bilateral bistand og ligger på samme nivå i 1999 som i 1998.

I budsjettproposisjonen for 1998 understrekes det at Regjeringen vil arbeide for en mer helhetlig og slagkraftig norsk sørpolitikk. Det fremholdes at utviklingslandenes internasjonale rammevilkår må bedres. Fattigdomsbekjempelse må settes i sentrum.

Det opplyses at Regjeringens opptrappingsplan for en gradvis økning av utviklingshjelpen med sikte på å nå 1 pst. av BNI først vil bli påbegynt i budsjettet for år 2000. Regjeringens plan for ettergivelse av utviklingslandenes gjeld til Norge introduseres i budsjettproposisjonen. Viktige elementer i Gjeldsplan mot år 2000 er vekt på fattigdomsorientering, bedre koordinering av tiltak, byrdefordeling mellom kreditorland og multilaterale institusjoner, samt grunnprinsippet om at gjeldslettetiltak skal ha effekt i utviklingslandet.

I proposisjonen gjøres det ellers rede for Regjerings strategi for å støtte næringsutvikling i Sør. Omfanget av bundne finansieringsordninger vil bli redusert og høyere prioritet gitt til endringer av rammebetingelser for næringslivet i Sør.

Arbeidet med å gi en mer oversiktlig og resultatorientert presentasjon av utviklingshjelpen er videreført i budsjettproposisjonen. En rekke kapitler og poster er slått sammen. Omleggingen har ført til at antall utgiftsposter er redusert fra 113 i 1998 til 55 i 1999.

Regjeringen varsler også at den er i ferd med å gjennomføre utredningsarbeid med sikte på å definere rammene for et nytt Fredskorps. Det nye Fredskorps vil vektlegge læring og informasjonsformidling mer enn faglig bistand. Det varsles en redegjøring i Stortinget for omleggingen av Fredskorpset.

2.1.2 Justis- og politidepartementet

Under Justisdepartementet er det bare kategori 06.80, kap. 480, Svalbardbudsjettet, som faller inn under rammeområde 4.

Bevilgningen over statsbudsjettet under denne kategorien og dette kapitlet skal dekke det forventede underskuddet i Svalbardbudsjettet. Forslaget til Svalbardbudsjett for 1999 viser kr 86 188 000 i utgifter og kr 25 670 000 i inntekter. Differansen (og dermed bevilgningsforslaget) blir kr 60 518 000, mot kr 61 822 000 for 1998.

Artikkel 8 i traktaten om Spitsbergen av 9. februar 1920 (Svalbardtraktaten) legger begrensninger på adgangen til å oppkreve skatter og avgifter på Svalbard, og på anvendelsen av disse midlene. Dette er bakgrunnen for at det er opprettet et eget Svalbardbudsjett og for at det lages en egen innstilling om Svalbardbudsjettet, jf. Innst. S. nr. 14 (1998-99).

2.1.3 Nærings- og handelsdepartementet

Det vises til den kapittelvis gjennomgangen nedenfor vedrørende forslag til bevilgning på kap. 972 Internasjonale investerings tiltak, jf. pkt. 4.2.1.

2.1.4 Miljøverndepartementet

Fra Miljøverndepartementet inngår utgiftskap. 1471 Norsk Polarinstittutt, og inntektskap. 4471 Norsk polarinstittutt, i rammeområde 4. Når det gjelder enkeltheter, vises det til den kapittelvis gjennomgangen nedenfor, jf. pkt. 4.3.1.

3. KOMITEENS ALMINNELIGE MERKNADER

Komiteen viser til Stortingets vedtak av 30. november 1998 hvor netto utgiftsramme for ramme-

område 4 ble fastsatt til 11 885 208 000 kroner (jf. Budsjett-innst. S. I (1998-99) og Budsjett-innst. S. I. Tillegg nr. 1 (1998-99)). Det framsatte bevilgningsforslag i innstillingen bygger på dette vedtaket om rammens størrelse, jf. Stortingets forretningsorden § 19.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at Arbeiderpartiet i sitt forslag til budsjett for 1999 foreslo å øke bevilgningen til Utenriksdepartementet og Departementet for utviklingshjelp med 32 mill. kroner ut over forslaget fra Regjeringen. Jf. Budsjett-innst. S. I (1998-99).

Arbeiderpartiet foreslo at dette beløpet, 32 mill. kroner, skulle øremerkes til samarbeidet med Russland og med særlig vekt på den humanitære situasjonen i landet. I forslaget ble beløpet ført opp under kap. 197 ny post.

Disse medlemmer konstaterer at flertallet i Stortinget, medlemmene fra Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti, Høyre, Senterpartiet og Venstre, i ny finansinnstilling Budsjett-innst. S. I. Tillegg nr. 1 (1998-99) foreslår å redusere bevilgningen til samarbeid med nærområdene i Sentral- og Øst-Europa til 55 mill. kroner, samt en tilsagnsfullmakt på 200 mill. kroner. For 1998 ble det til sammenligning bevilget 271 mill. kroner til dette formålet. I 1997 ble det brukt kr 428 176 000 til dette formålet.

Disse medlemmer viser til brev fra Utenriksdepartementet med svar på spørsmål (jf. vedlegg). I brevet blir det slått fast at den foreslåtte bevilgningen for 1999 vil føre til et redusert prosjektsamarbeid for 1999.

Disse medlemmer viser til at vi de siste årene har hatt følgende utvikling i bistandsbudsjettet (ODA-godkjent) målt i faste priser:

1996:	8 464 000
1997:	8 866 000
1998:	9 480 000
1999:	9 287 000 (Vedtatt av flertallet i Stortinget.)

Disse medlemmer viser til at andelen av BNI er den samme i alle disse vedtakene, 0,88 pst.

Uten at ytterligere 58 mill. kroner til dekning av utgifter til flyktninger i Norge var blitt overført fra Kommunaldepartementet og bokført bistandsbudsjett, ville flertallets forslag til bistandsbudsjett denne gangen kommet under 0,88 pst. Disse medlemmer mener at dette viser at prosenter av BNI alene ikke gir noe fullgodt mål på bistansnivået i budsjettet.

Disse medlemmer viser til at den rammen som Arbeiderpartiet foreslo i finansinnstillingen ville gjort det mulig å opprettholde følgende bevilgninger (sett i forhold til forslag fra flertallet):

Kap. 157	Næringsutvikling og økonomisk utvikling	+ 20 000 000
Kap. 159	Ymse hjelpetiltak	+ 23 000 000

Kap. 161	Genrelle bidrag til FN-organisasjoner	+ 20 000 000
Kap. 163	Innskudd finansinstitusjoner	+ 12 000 000
Kap. 197	Bistand til Sentral- og Øst-Europa (ikke-ODA)	
	post 70 Atomsikkerhet og samarbeidsprogram	+ 40 000 000
	ny post Humanitær bistand Russland	+ 32 000 000
	post 77 Gjeldslette	+ 1 10 100 000
Kap. 972	Nordisk investeringsprogram Baltikum	+ 1 000 000

I dette forslaget foreslo Arbeiderpartiet å dekke 86 pst. av de ODA-godkjente flyktningeutgiftene i Norge over bistandsbudsjettet, ikke 100 pst. slik flertallet har foreslått. Disse medlemmer minner om at det i 1997 ble utgiftsført 84 875 000 kroner på bistandsbudsjettet til tiltak for flyktninger i Norge, budsjettet for 1998 var på 185 200 000 kroner. Forslaget fra flertallet innebærer at bevilgningen for 1999 blir på 433 200 000 kroner.

Etter at Finansinstitusjonen ble vedtatt har Utenriksdepartementet i svar på spørsmål fra komiteen (jf. vedlegg) opplyst at det ut fra nye opplysninger vil være mulig å omdisponere kr 110 100 000 fra kap. 197 (gjeldslette utenom ODA), samt kr 1 000 000 fra Nordisk investeringsprogram for Baltikum og kr 12 000 000 Innskudd i finansinstitusjoner.

Disse medlemmer mener at dette beløpet burde blitt omdisponert til følgende formål: Den generelle bevilgningen til samarbeid med Sentral- og Øst-Europa kunne økes med ytterligere kr 65 000 000. Samarbeid innenfor EU/EØS-området kunne økes med ytterligere 10 mill. kroner. Samarbeid med ODA/OSSE-området (tidligere Sovjet-Unionen og Balkan) kap. 192 kunne økes med ytterligere kr 35 100 000. Bilateral bistand administrert av internasjonale organisasjoner (multi-bi) kap. 165 kunne økes med ytterligere kr 13 000 000.

Gitt det vedtak som flertallet i Stortinget har fattet for rammeområde 4, finner disse medlemmer likevel å kunne slutte seg til flertallets forslag til fordeling innenfor den reduserte rammen.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre viser til den store oppgave som Norge står overfor ved årsskiftet å overta formannskapet i OSSE for 1999. Dette vervet gir Norge politisk initiativrett og derigjennom vesentlige muligheter til å påvirke OSSEs dagsorden og prioriteringer. Samtidig venter store utfordringer i det å finne samtlende løsninger som kan bidra til sikkerhet og stabilitet. Formannskapet innebærer ikke bare politiske utfordringer, men stiller også store krav til organiseringen av utenriksstjenesten. Disse medlemmer viser til proposisjonen og Utenriksministerens redegjørelse 19. november 1998 og støtter den prioritering av ressurser som Regjeringen her legger opp til.

I tråd med sentrumsregjeringens politiske grunnlagsdokument inngått på Voksenåsen, vil disse medlemmer støtte Regjeringens prioritering av

freds- og demokratiltak. I proposisjonen kommer denne satsingen til uttrykk b.a. i forslaget om å bevilge 10 mill. kroner til opprettelse av en egen post for dette formålet når det gjelder ikke ODA-godkjente land. Disse midlene er tenkt nytt til demokratiutviklingstiltak i Norges nærområder og på Kypros.

Disse medlemmer vil vise til betydningen av frivillige organisasjoner som en viktig ressurs i arbeidet med bistands- og demokratibygging. Et aktivt folk-til-folk-samarbeid er av stor verdi i arbeidet med å bygge opp frivillige strukturer som igjen kan danne basis for etablering av demokratiske styresett. En rekke norske frivillige organisasjoner har opparbeidet seg verdifull erfaring og kunnskap både når det gjelder praktisk bistands- og demokratiarbeid, og i det å skape positive holdninger og engasjement for slikt arbeid i den norske opinionen. Det vises til at antall organisasjoner som er inkludert i rammeavtalen er økt de siste årene. Disse medlemmer støtter på denne bakgrunn forslaget om å øke midlene til rammeavtaleorganisasjonenes bistands- og informasjonsarbeid.

I forslaget til budsjett legger Regjeringen opp til en helhetlig og slagkraftig politikk overfor u-landene gjennom en mer effektiv bistandsvirksomhet, samt tiltak for å bedre u-landenes internasjonale rammevilkår når det gjelder handel, miljø og gjeld. Disse medlemmer vil i denne sammenheng trekke fram og støtte Regjeringens gjeldsplan som presenteres i proposisjonen. Gjeldsplanen vil være et viktig instrument for å bedre gjeldssituasjonen til de fattigste og mest gjeldstyngede landene og vil gjøre det mulig å skreddersy tiltak i tråd med det enkelte lands behov. Ved å gjennomføre ettergivelse av gjeld uten å belaste bistandsbudsjettet, frigjøres midler som kan nyttes til andre utviklingsfremmende formål i det enkelte utviklingsland. For å få realisert målsetningene nedfelt i denne planen, er det nødvendig at Norge fortsatt spiller en aktiv pådriverrolle internasjonalt.

Disse medlemmer vil bemerke at Regjeringen gjennom innretning og valg av sektorer, målgrupper og kanaler for bistanden, følger opp målsetningen om en sterkere fattigdomsorientering i arbeidet overfor Norges samarbeidsland. I tråd med vedtatte målsetninger støtter disse medlemmer Regjeringens planer om en fortsatt opptrapping av bistanden til Afrika, og likeledes at støtten til sosial utvikling trappes opp med vekt på grunntdanning og primærhelse.

Disse medlemmer viser til at en rapport fra Verdensbanken om effekten av bistand benyttes som argument for redusert norsk bistand. Disse medlem-

mer vil understreke at norsk bistand fattigdomsrettes mest mulig og har notert seg at Regjeringen allerede har iverksatt en rekke tiltak for å styrke bistandens bidrag til fattigdomsbekjempelse. Verdensbanken har allerede gjennomført en analyse av norsk bistand i forhold til dens fattigdomseffekt. Analysen konkluderer med at den i meget stor grad er effektivt innrettet mot fattigdomsbekjempelse og vurderes i så måte som mer effektiv enn bistand fra den gjennomsnittlige giver. Etter disse medlemmers vurdering gir Verdensbankens rapport en god begrunnelse for at OECD-landene bør trappe opp bistanden, ikke foreta kutt.

Menneskerettigheter er et sentralt element både når det gjelder demokratibygging og -utvikling. Respekt for menneskerettigheter er i tillegg en viktig komponent for å forebygge konflikter. Disse medlemmer viser til proposisjonen der Regjeringen legger opp til å forsterke innsatsen på dette området gjennom å yte mer støtte til spesifikke menneskerettighetstiltak, som f.eks. kompetanseoppbygging. Aktivt arbeid overfor internasjonale organisasjoner og i bilateralt samarbeid på tvers av politiske og kulturelle skillelinjer vil stå sentralt i Regjeringens arbeid for å fremme menneskerettighetene. Disse medlemmer viser i denne sammenheng til omtalen av den nyopprettede Menneskerettighetsenheten i Utenriksdepartementet som vil stå sentralt i dette arbeidet.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet, Gundersen og Danielsen, viser til sine primære forslag og merknader i finansinnstillingen.

Disse medlemmer slutter seg subsidiært til det justerte forslaget fra sentrumspartiene.

Komiteens medlemmer fra Høyre mener Norge har et ansvar for aktivt å støtte opp om demokratibyggingen og videreutviklingen av en bærekraftig og markedsorientert økonomi i landene i Sentral- og Øst-Europa og i det tidligere Sovjetunionen. Disse landene står foran store økonomiske, sosiale, miljømessige og politiske utfordringer. Flere av landene er inne i en tilpasningsprosess til EUs indre marked med sikte på medlemskap. Det er i Norges interesse at utvidelsesprosessen i EU lykkes. Disse medlemmer viser til at bevilgningene til Sentral- og Øst-Europa og Russland er blitt kraftig redusert de siste par årene. Bevilgningene ble redusert med 157 mill. kroner fra 1997 til 1998.

Disse medlemmer merker seg at mange av prosjektene innenfor atomsamarbeidet med Russland har lang implementeringstid fra tilsagn om støtte gis til utbetaling kan finne sted. Disse medlemmer legger til grunn at arbeidet med ulike atomsikkerhetsprosjekter har høyeste prioritet og at Regjeringen kommer tilbake med tilleggsbevilgningbehov så snart forholdene ligger til rette.

Disse medlemmer viser til at Høyre lenge har påpekt behovet for humanitær satsing i Nordvest-Rus-

sland og viser til behandlingen av St.prp. nr. 1 (1997-98) hvor Høyre foreslo 80 mill. kroner til humanitær hjelp og oppbygging av frivillige organisasjoner i Murmansk. Om lag 30 pst. av Murmansk's befolkning lever på fattigdomsgrensen. Under krevende klimatiske forhold går innbyggerne i Nordvest-Russland en vanskelig tid i møte.

Disse medlemmer ønsker å gjenopprette et høyere norsk bevilgningsnivå til Sentral- og Øst-Europa og foreslo i Høyres alternative budsjett en økning i bevilgningene på 200 mill. kroner. 80 mill. kroner ble øremerket til en bistandspakke til Nordvest-Russland, rettet mot bl.a. sykehus, tiltak overfor barn, ikke minst i barneinstitusjonene og overfor psykisk utviklingshemmede. En slik bistandspakke bør også inneholde støtte til oppbygging av frivillige organisasjoner i hele Nordvest-Russland. Det er et sterkt behov for slike organisasjoner som kan bidra til å ta seg av fattige i Russland. 120 mill. kroner ble foreslått fordelt på ulike prosjekter rettet mot å bistå demokratiseringsprosessen i nærområdene og til utvidelsesprosessen i EU. Disse medlemmer må konstatere at det ikke er flertall for disse forslagene.

Disse medlemmer er overrasket over at Regjeringen ønsker å legge ned Europaprogrammet. Nettopp fordi vi står utenfor EU er det viktig å opprettholde og videreføre et kompetansemiljø som særlig konsentrerer seg mot utviklingen i EU og EU-landene. EU som står foran store endringer som vil få betydelige konsekvenser også for Norge. Disse medlemmer er derfor tilfreds med at komiteen foreslår å bevilge 5 mill. kroner til Europaprogrammet.

Disse medlemmer viser til at Norge står utenfor de mest sentrale beslutningsfora i Europa, noe som gjør det vanskeligere å sette Norges interesser på dagsordenen. Ivaretagelse av norske interesser overfor EU er av særlig viktighet. Disse medlemmer mener derfor at Norge må legge større ressurser i å drive informasjonsvirksomhet overfor de ulike EU-land og EUs ulike organer om EØS-avtalens betydning for Norge, nordområdeproblematikken og om Norges rolle som energiproduserende land. Disse medlemmer mener derfor at det innenfor kap. 115 må avsettes midler til dette formål.

Disse medlemmer viser til Bistandskommisjonens rapport av 1995 som viste at norsk bistand i mange tilfeller har gitt få resultater, og at den snarere enn å bidra til utvikling har ført til bistandsavhengighet for flere land. Disse medlemmer viser videre til at 344 mill. kroner av ODA-godkjent utviklingshjelp ble stående ubrukt i 1997 og ble overført til 1998. Disse medlemmer mener det er grunnlag for langt større effektivitet i utnyttelsen av bistandsmidlene.

Disse medlemmer ønsker en mer resultatorientert bistandspolitikk der vekten legges på kvalitet og grad av måloppnåelse snarere enn størrelse på bevilgningene. Videre mener disse medlemmer at muligheten til å følge opp og kontrollere bruken av

bistandsmidlene betinger en større grad av konsentrasjon av Norges bistandsengasjement.

Disse medlemmer viser til den omfattende rapporten Verdensbanken presenterte i høst hvor institusjonen foretar en grundig analyse av betingelser for effektiv bistand. Verdensbankens rapport bekrefter resultatene fra bistandsmeldingen om at deler av norsk bistand er lite effektiv og gir liten utviklingseffekt. Blant annet pekes det i rapporten på at bistanden til land som Tanzania, Zambia og Nicaragua i liten grad har bidratt til å bringe landene ut av varig fattigdom. Verdensbankens rapport påpeker at en riktigere og mer effektiv bruk av bistandsmidlene ville løfte langt flere mennesker ut av fattigdom enn dagens bistand gjør. Ut fra grundige undersøkelser av de erfaringer som er vunnet med bistand over de par siste 10-år, konkluderer rapporten med at krav til sunt økonomisk og poli-

tisk styresett er helt avgjørende for hvorvidt bistanden har effekt. Viktige forutsetninger som en åpen økonomi, lav inflasjon, budsjettbalanse, rettsstatsprinsipper og fravær av korrupsjon er betingelser for at bistanden skal være mest mulig effektiv. I land hvor disse betingelsene ikke er tilstede, anbefaler rapporten at innsatsen settes inn på prosjekter som bidrar til kompetanse og idé-overføring.

Disse medlemmer mener Verdensbankens rapport bør danne grunnlag for en gjennomgang av norsk bistand slik at den kan allokere på en måte som gir bedre effekt.

På denne bakgrunn foreslo Høyre i sitt alternative budsjett reduksjoner i bevilgningene til bistand på til sammen 1,3 mrd. kroner (se oversikt nedenfor), jf. Budsjett-innst. S. I (1998-99).

Høyres alternative forslag (i mill. kroner):

<i>Kap.</i>		<i>Reduksjon</i>	<i>Økning</i>
100	Europaprogrammet		10
115	Presse, kultur infoformål		5
141	NORAD	- 25	
143	Utenriksdepartementets administrasjon av bistanden	- 15	
150	Bistand Afrika (Tanzania, Zambia)	- 300	
150	Bistand Asia (Sri-Lanka, regional)	- 120	
150	Bistand Mellom-Amerika (Nicaragua, regional)	- 119	
154	Opplysningsarbeid, m.m.	- 125	
155	Miljø- og ressursforvaltning	- 25	
159	Ymse tilskudd, hjelpetiltak	- 50	
161	FN-bidrag	- 450	
164	Andre organisasjoner	- 45	
165	Bilateral bistand, administrasjon av internasjonale organisasjoner	- 90	
197	Bistand til ikke ODA-godkjente land og internasjonale miljøtiltak		200
	Sum	- 1 364	215

Disse medlemmer tar til etterretning at det ikke er flertall for Høyres forslag under rammeområde 4 og viser for øvrig til sine merknader under de enkelte budsjettkapitler nedenfor.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at Sosialistisk Venstrepartis forslag til bevilgninger over Utenriksdepartementets budsjett, er rettet inn mot målsettingen å nå FN's målsetting om 1 pst. av BNI til utviklingshjelp. Sosialistisk Venstreparti øker bevilgningene til bistand med omlag 450 mill. kroner i forhold til det budsjett sentrumsregjeringen la fram. Dette medlem utfordrer de andre partiene til å støtte en slik økning, for ved en slik årlig bevilgning til bistand vil Norge komme opp i 1 pst. av BNI etter fire år.

Dette medlem vil også påpeke viktigheten av at bistand ikke bare betyr penger som overføres fra et land i nord til et land i sør. Dette medlem mener at

bistand skal komme sivilsamfunnene til gode. En mer politisert bistand er ønskelig ved at den kan hindre konflikter eller skape fred.

Dette medlem vil peke på at Sosialistisk Venstreparti øker særlig den ubundne bistanden til FN, Afrika og gjeldslette. I tillegg reduserer Sosialistisk Venstreparti bevilgningene til næringslivet ved å halvere støtten til såkalt parallellfinansiering og kutte all støtte til blandede kreditter. Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti har satt seg imot at en stadig større del av u-hjelpsbudsjettet går til de såkalte næringslivsordningene. Sentrumsregjeringen har gjennom sitt forlik med Høyre og Fremskrittspartiet kuttet noe av støtten.

Dette medlem mener det er viktig at Norge ikke senker sitt ambisjonsnivå når det gjelder støtte til FN og FN's særorganisasjoner. Dette medlem øker derfor den direkte støtten til FN og til FN's særorganisasjoner i forhold til Regjeringens opplegg.

Dette medlem viser til at Afrika fortsatt er et kontinent som trenger internasjonal oppmerksomhet og støtte. Det er viktig at Afrika ikke «glemmes» når Norge de siste par år har vendt sitt internasjonale fokus mot Midtøsten og Asia. Dette medlem vil påpeke at konflikter som krigen i Kongo er et eksempel på at vår egen oppmerksomhet ikke gir rom for store kriser på det afrikanske kontinent. Dette medlem går inn for å øke den direkte støtten til landene Mosambik, Uganda og Malawi.

Dette medlem er imot å bruke penger over bistandsbudsjettet til å dekke utgifter for flyktningers opphold i Norge og deres tilbakevendelse til hjemlandet. Dette er utgifter som dette medlem mener skal

dekkes over Kommunaldepartementets budsjett i sin helhet. Dette medlem er skuffet over at regjeringsspartiene ikke har gjennomført en slik reform, som de selv har vært enige i tidligere, hvor pengene til disse tiltakene flyttes over på budsjettet til Kommunaldepartementet. Dette medlem foreslår derfor å flytte de pengene som gis til bruk for flyktninger i Norge, fra bistandsbudsjettet og over til Kommunaldepartementets budsjett uten at dette går utover målet om at over 1 pst. av BNI skal gå til u-hjelp. Dette medlem registrerer også at sentrumsregjeringen i sitt forlik med Høyre og Fremskrittspartiet har økt denne potten ytterligere for å skjule de reelle kutt som er gjort i bistandsbudsjettet.

Sosialistisk Venstrepartis budsjettalternativ (i tusen kroner)

Kap.		Reduksjon	Økning
Kap. 100	Utenriksdepartementet		10 000
Kap. 141	Direktoratet for utviklingshjelp		6 000
Kap. 150	Afrika, Asia og Mellom-Amerika		150 000
Kap. 154	Opplysningsarbeid, organisasjonsliv og mellomfolkelig samarbeid		10 000
Kap. 155	Miljø- og naturforvaltning		25 000
Kap. 156	Kvinnens situasjon		10 000
Kap. 157	Næringsutvikling	227 000	
Kap. 158	Utredning og evaluering		15 000
Kap. 161	Bidrag FN-organisasjoner		60 000
Kap. 164	Bidrag - andre organisasjoner		10 000
Kap. 166	Gjeldslettetiltak		70 000
Kap. 191	Flyktninger og menneskerettighetstiltak		80 000
Kap. 192	Tiltak for fred og demokrati		10 000
Kap. 195	Flyktninger i Norge	410 200	
Kap. 197	Bistand Øst-Europa		130 200
Sum		- 637 200	556 200

4. KOMITEENS MERKNADER TIL DE ENKELTE BUDSJETTKAPITLER

Når det gjelder de budsjettkapitler hvor kun rapporteringsdelen og hovedinnholdet i budsjettproposisjonen er oppsummert, betyr det at komiteen ikke har merknader og slutter seg til Regjeringens bevilgningsforslag. Det samme gjelder også for de budsjettkapitler og poster som verken er nevnt nedenfor eller i komiteens alminnelige merknader.

4.1 Utenriksdepartementet

4.1.1 Kap. 100 Utenriksdepartementet

Under dette kapitlet er det foreslått bevilget 312 593 000 kroner, mot 301 906 000 kroner for 1998. Kapitlet dekker lønns- og driftsutgifter for Utenriksdepartementets administrasjon under 02-området.

Økningen i bevilgningsforslaget har i hovedsak sammenheng med det norske formannskapet i OSSE i 1999.

Komiteens merknader

Komiteen foreslår at det bevilges 5 mill. kroner til Europaprogrammet under kap. 100 post 71 mot tilsvarende reduksjon på kap. 101 Utenriksstasjonene post 45.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til budsjettforslagets omtale av utenriksadministrasjon og utenriksrepresentasjon. Siden fremmedspråk både er en del av og en forutsetning for utenriktjenestens særlige kompetansebehov i forhold til den øvrige statsadministrasjon, vil en vise til at utvikling og kvalitetssikring av språkkompetanse er særlig viktig.

Som stor forbruker av bistand fra utenriksstasjonene i tilknytning til offisielle besøk, komitéreiser, valgobservasjon o.l., har dette medlem merket seg at de som behersker tjenestelandets språk, under ellers like vilkår har bredere og dypere innsikt i forholdene i tjenestelandet. Dette medlem innser at størrelsen på norsk utenriktjeneste legger begrensninger på graden av spesialisering. En innser derfor også at hovedinnsatsen må rettes mot å videreutvikle og kvalitetssikre kunnskaper i engelsk og språk som spansk, tysk, fransk og russisk hvor en antar at utenriktjenesten under ett tilegner seg tilstrekkelig basiskompetanse gjennom ordinær rekruttering.

Dette medlem mener imidlertid at det også er behov for et vesentlig kompetanseløft når det gjelder ikke-europeiske språk som for eksempel arabisk og kinesisk, men også «mindre» språk som snakkes i ikke-europeiske land, f.eks. spansk, hindi, portugisisk, japansk og swahili. Det samme kan i noen grad også gjelde mindre, men for oss viktige nabolandspråk som de baltiske, finsk og polsk. Så vidt en vet er det i dag få eller ingen i norsk utenriktjeneste som fullt ut behersker slike språk. Dette er utilfredsstillende i forhold til de store oppgaver norsk utenriktjeneste står overfor i nærområdene og særlig i forhold til den dynamiske utvikling i land og regioner utenfor Europa, særlig i Asia.

Dette medlem vil derfor be utenriksministeren vurdere hvordan en mest hensiktsmessig kan oppnå et slikt språklig kompetanseløft. En innser at bare opplæring på heltid over et år eller mer vil kunne gi de ønskede resultater når en starter uten basiskunnskaper. En slik mulighet kunne kanskje tilbys i tilknytning til første eller andre utstasjonering. Selv om bare et mindre antall tjenestepersoner fikk slik opplæring hvert år, ville en på sikt oppnå en vesentlig kompetanseheving i norsk utenriktjeneste.

Dette medlem er bekymret for at Utenriksdepartementet ligger etter når det gjelder innføring av moderne datateknologi. Det er påfallende at innføringen av informasjonsteknologi er kommet kortere i Utenriksdepartementet enn i næringslivet, blant de private organisasjonene og store deler av statsforvaltningen for øvrig. Dette medlem vil be Regjeringen sørge for at Utenriksdepartementet på dette området følger med i tiden og at Regjeringen om nødvendig kommer tilbake til Stortinget om dette.

4.1.2 Kap. 101 Utenriksstasjonene

Under dette kapitlet foreslås bevilget 550 394 000 kroner, mot 504 544 000 kroner for 1998. Kapitlet dekker lønn, drift og investeringer ved utenriksstasjonene. Økningen i bevilgningsforslaget har sammenheng med det norske OSSE-formannskapet i 1999 samt opprettelse av en spesialrådstilling for sikkerhets- og forsvarspolitiske spørsmål ved ambassaden i Washington. I forbindelse med forberedelse til flytting av ambassaden i Bonn til Berlin høsten 1999 anmodes det om Stortingets samtykke til å benytte salgsinntekter i

1999 fra andre eiendommer i utlandet til å finansiere bygging av ny embetsbolig i Berlin.

Komiteens merknader

Komiteen viser til bevilgning til Europaprogrammet under kap. 100 post 71 og foreslår en bevilgning under kap. 101 post 45 på 20,2 mill. kroner som er 5 mill. kroner mindre enn forslaget i St.prp. nr. 1 (1998-99). Komiteen støtter for øvrig Regjeringens forslag til bevilgning.

4.1.3 Kap. 102 Særavtale i utenriktjenesten

Under dette kapitlet foreslås bevilget 131 996 000 kroner, mot 121 907 000 kroner for 1998.

4.1.4 Kap. 103 Regjeringens fellesbevilgning for representasjon

Under dette kapitlet foreslås bevilget 5 125 000 kroner, mot 12 950 000 kroner for 1998. Bevilgningen dekker utgifter til planlegging og gjennomføring av besøk fra utlandet på statsministernivå samt renhold av statens representasjonsbolig m.v. Reduksjonen i bevilgningsforslaget har sammenheng med at rehabiliteringen av Regjeringens representasjonsbolig i Parkveien 45 ble avsluttet i 1998.

4.1.5 Kap. 115 Presse-, kultur- og informasjonsformål

Under dette kapittel foreslås bevilget 51 660 000 kroner, mot 51 575 000 i 1998. Bevilgningen dekker utgifter til kulturpresentasjon i utlandet, norgesprofilering, presseformål, informasjon til det norske samfunn, norskundervisning på universitetsnivå samt enkelte stipendformål.

I proposisjonen redegjøres det for aktiviteter i 1997 hvor presentasjon av norsk kultur i hovedsak ble konsentrert om Europa, Nord-Amerika og Japan. Det konkluderes med at informasjons- og profileringsarbeidet de senere år har gitt positive resultater for Norge.

Bevilgningen for 1999 vil i stor grad bli knyttet til allerede etablerte virkemidler og i hovedsak bli konsentrert om de samme tematiske og geografiske områder som tidligere. Kultursamarbeidet med øst- og sentraleuropeiske land vil bli trappet opp.

Komiteens merknader

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Norge står utenfor de mest sentrale beslutningsfora i Europa, noe som gjør det vanskeligere å sette Norges interesser på dagsordenen. Ivaretagelse av norske interesser overfor EU er av særlig viktighet. Dette medlemmer mener derfor at Norge må legge større ressurser i å drive informasjonsvirksomhet overfor de ulike EU-land og EUs ulike organer som EØS-avtalens betydning for Norge, nordområdeproblematikken og om Norges rolle som energiproduerende land. Dette medlemmer mener derfor det bør avsettes midler til dette formål.

4.1.6 Kap. 116 Deltaking i internasjonale

organisasjoner

Under dette kapitlet foreslås bevilget 551 432 000 kroner, mot 725 918 000 kroner i 1998. Bevilgningen dekker Norges pliktige bidrag til FN, herunder FNs fredsbevarende operasjoner, NATO, Europarådet, OSSE, VEU, EFTA, Nordisk ministerråd, OECD, WTO m.fl. Reduksjonen i bevilgningsforslaget har sammenheng med at Norges innbetaling til EFTAs låne- og tilskuddsordning opphører i 1998.

Av aktiviteter i 1997 fremholdes det i proposisjonen at man fra norsk side har bidratt aktivt til å sikre FNs engasjement innen fredsbevaring og forebygging av konflikter. Videre har arbeidet med å tilpasse NATO den nye sikkerhetspolitiske situasjon i Europa hatt prioritet i tillegg til andre spørsmål av sikkerhetspolitisk betydning i Europa, herunder OSSEs virksomhet hvor Norge overtar formannskapet i 1999.

De nevnte aktivitetene vil også være sentrale i 1999 i tillegg til at Regjeringen aktivt vil fortsette å ivareta våre interesser overfor EU.

4.1.7 Kap. 140 Utenriksdepartementets administrasjon av utviklingshjelpen

Under dette kapitlet foreslås bevilget 99 595 000 kroner, mot 75 675 000 kroner for 1998. Kapitlet dekker utgifter vedrørende Utenriksdepartementets administrasjon av utviklingshjelpen. Økningen har delvis sammenheng med at lønns- og driftsutgifter tilsvarende 11 stillinger overføres fra 02- til 03-området for å skape en mer reell fordeling av de administratiave utgiftene.

I proposisjonen pekes det på at Regjeringen har gitt prioritet til arbeidet med å forbedre forvaltningsrutinene for norsk bistand. Strategier og retningslinjer for bistandsinnsatsen er utformet, integreringen av den administrative og faglige styringen av utestasjonene videreføres og det er lagt stor vekt på å styrke kvalitetssikringen av norsk bistandsforvaltning. Dette arbeidet vil bli fulgt opp med vekt på harmonisering av rutiner i Utenriksdepartementet og NORAD, særlig mht. arkivfunksjonene, bruk av IT, rekrutteringspolitikk m.v.

4.1.8 Kap. 141 Direktoratet for utviklingshjelp (NORAD)

Under dette kapitlet foreslås bevilget 149 200 000 kroner, mot 130 350 000 kroner for 1998.

Kapitlet dekker administrasjonskostnader vedrørende NORADs administrasjon i Oslo.

Økningen i bevilgningen har i hovedsak sammenheng med personellmessig styrking, styrket økonomiforvaltning og IT, samt flytting til nye og mer hensiktsmessige lokaler i Ruseløkkveien.

4.1.9 Kap. 142 NORADs administrasjon av utenriksstasjonene

Under dette kapitlet foreslås bevilget 177 414 000 kroner, mot 155 404 000 kroner for 1998.

Kapitlet dekker NORADs administrasjonskostnader ved utenriksstasjonene.

Økning i driftsbevilgningen har i hovedsak sammenheng med personellmessig styrking og IT-modernisering.

4.1.10 Kap. 143 Utenriksdepartementets administrasjon av utenriksstasjonene

Under dette kapitlet foreslås bevilget 69 975 000 kroner, mot 57 894 000 kroner for 1998.

Kapitlet dekker en forholdsmessig andel av driftsutgifter ved ambassader og delegasjoner som er bistandsrelatert, og som kan innrapporteres som offisiell utviklingshjelp (ODA).

4.1.11 Kap. 150 Bistand til prioriterte land og regioner

Under dette kapitlet foreslås bevilget 2 127 000 000 kroner, mot 2 089 500 000 kroner for 1998. Bevilgningen dekker langsiktig utviklingssamarbeid med prioriterte land i Afrika, Asia og Mellom-Amerika, samt regionale bevilgninger for prioriterte land og for andre land i disse regionene.

I proposisjonen pekes det på at den samlede norske bistand til Afrika i 1997 beløp seg til 2 950 mill. kroner. Dette utgjorde ca. 48 pst. av total norsk bilateral bistand. Innsatsen innen sosial utvikling samt kvinner og likestilling økte mest.

Bistanden til Afrika vil øke med 65 000 000 kroner fra 1998 til 1999. Bistand til andre regioner vil videreføres på samme nivå som i 1998. Norskstøttede tiltak vil i økende grad inngå i samordnede sektorprogrammer som er integrert i mottakerlandets budsjetter. Dette vil føre til økt sektormessig konsentrasjon, økt budsjettstøtte og bedre muligheter til å bidra til administrative reformer.

Komiteens merknader

Komiteen viser til Budsjett-innst. S. nr. 3 (1997-98), der det under kap. 192 heter:

«Komiteen vil vise til at det er store sosiale, økonomiske og humanitære problemer i ODA-godkjente OSSE-land og i Mongolia. Komiteen mener at tiltak for å styrke og befeste demokratiet og humanitær bistand til disse landene, bør kunne bevilges over dette kapitlet.»

Komiteen vil videre vise til at kap. 192 post 70, bare dekker ODA-godkjente OSSE-land. Siden Mongolia ikke er medlem av OSSE, mener komiteen at bistand til Mongolia bør bevilges over kap. 150 post 71.25. - Regionbevilgning Asia.

Komiteen har merket seg at Regjeringen legger opp til at bistand til funksjonshemmede skal være et satsingsområde framover. Komiteen viser i den forbindelse til behovet for en enhetlig og koordinert satsing, der hensynet til funksjonshemmedes rettigheter inkluderes både i bilateral og multilateral bistand. Komiteen vil understreke behovet for retningslinjer og en helhetlig plan som sikrer at bistand til

funksjonshemmede skjer i tråd med menneskerettslige og faglige prinsipper.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti vil påpeke at krigen i Kongo truer med å destabilisere hele Sentral-Afrika, og involverer i dag over ti land. Dersom den får lov til å fortsette vil den kunne utløse ufattelige nye tragedier, og gjøre mye norsk bistand meningsløs. Land som Zimbabwe og Namibia som ikke har direkte sikkerhetsinteresser i Kongo har et særlig ansvar.

Disse medlemmer vil derfor foreslå:

«Stortinget ber Regjeringen om å fryse alle nye norske bistandsprosjekter som er stat til stat-samarbeid, inntil Zimbabwe og Namibia har trukket styrkene sine ut av Kongo».

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti, vil vise til at Namibia er under utfasing som hovedsamarbeidsland i norsk bistand. Det vil derfor ikke bli inngått nye avtaler om stat-til-stat samarbeid med landet. Når det gjelder Zimbabwe har Norge på høyt nivå gitt uttrykk for bekymring for Zimbabwes militære engasjement og understreket at dette engasjementet kan få konsekvenser for det framtidige utviklingssamarbeidet. Flertallet mener at de fredsbestrebelsene som nå pågår og andre forhold tilsier at det er for tidlig å fatte noen endelig beslutning om følger for det norske bistandssamarbeidet med landet.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener at når sentrumsregjeringen, Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti har programfestet at bistanden skal utgjøre 1 pst. av BNI, er det skuffende at ikke Regjeringen legger fram et forslag hvor dette målet kan nås. En slik økning i bistanden kan godt legges fram uten at det skapes press i norsk økonomi. Dette kan for eksempel skje gjennom økte bidrag til FN-systemet. Dette medlem er også skuffet over at Regjeringen dekker over den reelle nedgangen i norsk bistand ved å øke støtten til flyktninger i Norge.

Dette medlem foreslår derfor:

«Komiteen ber om at Regjeringen legger fram kriterier for å oppnå 1 pst. av BNI til bistand innenfor en fireårsperiode».

4.1.12 Kap. 154 Opplysningsarbeid, organisasjonsliv og mellomfolkelig samarbeid

Under dette kapitlet foreslås bevilget 1 021 300 000 kroner, mot 974 250 000 kroner i 1998.

Bevilgningen skal dekke tiltak for å bidra til oppbygging av et sivilt samfunn i utviklingslandene, støtte til demokratiske institusjoner, styrking av landenes forsk-

ningskompetanse og -kapasitet samt opplysningsarbeid om utviklings spørsmål.

I budsjettproposisjonen fremgår det at støtten via private organisasjoner fra denne bevilgningen i 1997 beløp seg til 679 mill. kroner. Samlet bistand som kanaliseres gjennom private organisasjoner fra alle bevilgninger tilsvarte i 1997 2 125 mill. kroner, noe som tilsvarende 23 pst. av det totale norske bistandsbudsjettet.

Det fremgår for øvrig av proposisjonen at en strategi for forskningsbistanden ble ferdigstilt i september 1998. Strategien klargjør prioriteringene for støtteordningene og legger til rette for bedre samordning av bistanden.

4.1.13 Kap. 155 Miljø- og naturressursforvaltning

Under dette kapitlet foreslås bevilget 310 000 000 kroner, mot 348 500 000 kroner i 1998. Reduksjonen i bevilgningen har sammenheng med at hensynet til miljø og naturressursforvaltning i stadig større grad integreres i alle deler av utviklingssamarbeidet og finansieres over ulike deler av budsjettet.

I proposisjonen vises det til at bevilgningen for øvrig i hovedsak har finansiert tiltak innen matvaresikkerhet, landbruksforskning, ivaretagelse av genetiske ressurser og ressursforvaltning i tørrlandsområder.

Av tilskudd til utvidet miljøsam arbeid ble det meste av støtten gitt i forbindelse med teknologileveranser i form av gaveelement med blandet kreditt. Kina var den største mottaker av slik bistand i 1997.

4.1.14 Kap. 156 Tiltak for å bedre kvinners situasjon og likestilling

Under dette kapitlet foreslås bevilget 35 000 000 kroner, mot 55 000 000 for 1998. Nedtrappingen av bevilgningen må ses i sammenheng med at hensynet til kvinne- og likestillingsaspektet i stadig større grad integreres i alle deler av utviklingssamarbeidet, og finansieres over ulike deler av budsjettet.

Det fremgår av proposisjonen at to tredeler av bevilgningene i 1997 gikk til å styrke kvinners rettslige stilling i samarbeidslandene og til støtte til nasjonale kvinneorganisasjoner med vekt på oppfølgingstiltak etter kvinnekonferansen i Beijing. En tredel av bevilgningen ble brukt i det multilaterale bistandssamarbeidet. En vil fremover vektlegge støtte til tiltak som fremmer kvinners deltakelse innenfor det politiske og økonomiske system i tillegg til tiltak innen områdene helse, utdanning og ressursforvaltning.

Komiteens merknader

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, vil understreke behovet for spesielle kvinnettede tiltak for bl.a. å sikre kvinnettverk, støtte kvinneorganisasjoner, skolere kvinnelige politikere og bedre kvinnes kår i lokal-samfunnet.

Flertallet har merket seg at særbevilgningen for kvinner nå foreslås utfaset og overført til andre bevilgninger, bl.a. landprogrammer, regionalbevilgning og multi-bi-bevilgningene.

Flertallet vil slutte seg til at særbevilgningen nå integreres i den øvrige bistanden, forutsatt at de spesifikke kvinnerettede tiltakene er sikret fortsatt støtte og at styrings- og rapporteringsinstrumentene i bistanden er styrket. Flertallet vil mene at det er viktig at kvinner og likestilling defineres som eget resultatområde og på den måten får spesiell oppmerksomhet både i planlegging, oppfølging og rapportering.

4.1.15 Kap. 157 Næringsutvikling og økonomisk utvikling

Under dette kapitlet foreslås bevilget 597 000 000 kroner, mot 670 000 000 kroner for 1998.

Regjeringen viser i budsjettproposisjonen til at den nye strategien for støtte til næringsutvikling i Sør innebærer økt innsats for å stimulere næringsvirksomhet i fattige utviklingsland. Dette vil skje gjennom nye initiativer og tilpassing av eksisterende ordninger, f.eks. gjennom avbinding av næringslivsstøtten. Støtte til å fremme investeringer fremheves som nøkkelen til inntekts- og jobbskaping i Sør. Det vises til at norsk næringsliv fortsatt vil ha en viktig rolle å spille i gjennomføringen av strategien.

Reduksjonen i bevilgningsforslaget har sammenheng med reduserte tilskudd til parallellfinansiering, blandede kreditter samt redusert avsetning av grunnfondskapital til NORFUND.

Komiteens merknader

Komiteen viser til proposisjonen og forliket og slutter seg til forslaget til bevilgning i forliket. (jf. tabell side 4).

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, vil understreke at den private sektor må være en motor i utviklingen av det enkelte land i Sør. For å sikre midler til å bygge opp effektive velferdsstater, helse og utdanning, må næringslivet i Sør utvikles. Flertallet viser til utviklingsministerens redegjørelse til Stortinget 5. mai 1998, der hun redegjorde for arbeidet med en strategi for støtte til næringsutvikling i det enkelte medlemsland. Flertallet deler departementets vurdering av at målet må være å oppnå resultater i våre samarbeidsland i form av økt verdiskaping og arbeidsplasser. Flertallet er også enige i at et helt sentralt virkemiddel blir bistand til å styrke det politiske, legale og forretningsmessige rammeverket for næringsvirksomhet, som til nå i stor grad har manglet i mange fattige land, og at det er viktig å stimulere til økt sør-sør-handel.

Flertallet forutsetter at næringslivsstrategien og de enkelte elementer blir drøftet i forbindelse med den kommende bistandsredegjørelsen.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet og Høyre, ser også behovet for mindre binding av investeringer og leveranser i bistandsprosjektene. Dette flertallet mener imidlertid at norsk næringsliv fremdeles bør trekkes inn som en naturlig partner og ressurs i bistandspolitikken. Måloppnåelsen må stå i fokus, avbinding er ikke i seg selv en målsetting. Dette flertallet vil vise til at der det foreligger langsiktige kontrakter mellom et mottakerland og en norsk bedrift, bør det utvises varsomhet i forhold til avbinding. Mottakerlandenes ønsker og krav må bli respektert i forbindelse med leveranser. Når kontrakter blir sendt på anbud, nasjonalt eller internasjonalt, er det derfor viktig at krav og spesifikasjoner som mottakerlandene har stilt for å tilfredsstille særegne behov, blir opprettholdt.

Dette flertallet mener også at norsk næringsliv kan spille en vesentlig rolle i arbeidet med å utvikle privat sektor i sør.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre ser også behovet for mindre binding av investeringer og leveranser i bistandsprosjektene i tråd med Innst. S. nr. 229 (1995-96). Samtidig må det være klart at effektivitet og måloppnåelse er det sentrale. Avbinding er ikke et mål i seg selv, men bør etterstrebtes når en slik politikk bidrar til mer effektiv bruk av bistandsmidlene. Disse medlemmer er av den oppfatning at norsk næringsliv fremdeles bør være en naturlig partner og ressurs i bistandspolitikken, og kan gi vesentlige bidrag til arbeidet med å utvikle privat sektor i Sør. Disse medlemmer mener på denne bakgrunn at en avbindingspolitikk basert bl.a. på internasjonale anbudskonkurranser, bør utvise fleksibilitet i forhold til godt og utviklingsfremmende samarbeid som allerede eksisterer mellom mottakerland og norske bedrifter, enten det er basert på investeringer, kompetansebistand eller vareleveranser.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til Sosialistisk Venstrepartis merknader i Innst. S. nr. 229 (1995-96). Norsk bistand har de siste årene vært utsatt for en økt kommersialisering, samtidig som fokuseringen på langsiktig fattigdomsbekjempelse er svekket. Dette medlemmer mener at det er behov for visse næringslivsordninger innen bistand. Blant annet er det viktig å få til ordninger som gjør det lettere for u-land å eksportere sine varer til Norge. Dette medlemmer er imidlertid svært bekymret over utviklingen av disse ordningene sett i forhold til andre viktige mål i bistandspolitikken. Dette medlem ønsker derfor å begrense bruken av parallellfinansiering og helt stanse finansieringen av blanda kreditter over bistandsbudsjettet. Eksportstøtte til norske bedrifter bør i hovedsak gis over andre budsjetter.

4.1.16 Kap. 158 Utredning, forskning, evaluering og kvalitetssikring

Under dette kapitlet foreslås bevilget 129 800 000 kroner, mot 127 000 000 kroner for 1998.

Bevilgningen under kapitlet omfatter finansiering av tiltak som har som formål å sikre kvaliteten på norsk bistand.

I budsjettproposisjonen legges det vekt på at arbeidet med å bedre evaluering og rapportering av resultater av bistanden fortsatt må styrkes. Evalueringsprogrammet fokuserte i 1997 særlig på menneskerettigheter og utvikling, humanitær bistand og fattigdomsorientering. Evalueringsarbeidet gjøres i nært samarbeid med norske statsinstitusjoner.

Opptrappingen av evalueringsarbeidet videreføres i 1999 gjennom en moderat økning i bevilgningen.

Komiteens merknader

Komiteen viser til at Norge, som en stor givernasjon, har et særlig ansvar for høy kvalitet og god effektivitet på sine bistandsprogrammer. Flertallet i utenrikskomiteen skrev i Innst. S. nr. 229 (1995-96) følgende:

«Flertallet mener evalueringssiden av bistanden må styrkes og at det må legges vekt på å styrke en kritisk og uavhengig evaluering. Evalueringsarbeidet må sikres integritet og bredde.»

For at Stortinget skal ha tilstrekkelig innsikt i prioriteringen av den uavhengige evalueringen, bør Regjeringen vurdere om det for framtiden bør opprettes egen post.

4.1.17 Kap. 159 Tilskudd til ymse hjelpetiltak

Under dette kapitlet foreslås bevilget 50 066 000 kroner, mot 28 062 000 kroner i 1998.

Bevilgningen tar sikte på å utgjøre en budsjettreserve som kan disponeres til nødvendige bistandstiltak i løpet av budsjettåret.

Komiteens merknader

Komiteen viser til proposisjonen og forliket og slutter seg til forslaget til bevilgning i forliket (jf. tabell s. 4). Jf. også brev av 20. oktober 1998 til statsråden for utvikling og menneskerettigheter, vedlegg 1.

4.1.18 Kap. 161 Generelle bidrag - FN-organisasjoner

Under dette kapitlet foreslås bevilget 1 684 000 000 kroner, mot 1 683 100 000 kroner for 1998.

Det fremholdes i proposisjonen at de FN-organisasjonene som mottar tyngden av norske bidrag har det meste av sin virksomhet innen resultatområdet sosial sektor. Oppfølgingen av 20/20-initiativet vil fortsatt stå sentralt i Regjeringens samarbeid med FN. En vil også fortsette bestrebelsene på å påvirke FN-organisasjonene til et nærmere samarbeid, særlig på landnivå. FNs utviklingsprogram (UNDP) anses å ha et mandat som faller godt sammen med norske bistandsmålsettinger. UNDP vurderes således som en god kanal for norsk multilateral bistand.

Komiteens merknader

Komiteen viser til proposisjonen og forliket og slutter seg til forslaget til bevilgning i forliket (jf. tabell s. 4).

4.1.19 Kap. 163 Generelle bidrag - Finansinstitusjoner

Under dette kapitlet foreslås det en bevilgning på 802 000 000 kroner, mot 892 465 000 kroner for 1998.

I proposisjonen redegjøres det for avsluttede forhandlinger om kapitalpåfylling i en rekke av de internasjonale finansinstitusjonene. Budsjettet gjenspeiler inngåtte forpliktelser overfor finansinstitusjonene. Det fremholdes at en fra norsk side vil arbeide for å styrke bankenes fattigdomsorientering og at de prioriterer utlån til sosial sektor, særlig helse og utdanning. En vil også legge vekt på at institusjonene fortsetter integreringen av kjønnsrolleperspektiv (likestilling) og miljøhensyn i sin virksomhet.

Komiteens merknader

Komiteen viser til proposisjonen og forliket og slutter seg til forslaget til bevilgning i forliket (jf. tabell s. 4).

4.1.20 Kap. 164 Generelle bidrag - Andre institusjoner

Under dette kapitlet foreslås bevilget 70 500 000 kroner, mot 62 500 000 kroner for 1998.

Forslaget til bevilgning dekker tilskudd til enkelte internasjonale private organisasjoner, herunder Den internasjonale føderasjon for familieplanlegging og Kvinnes internasjonale garantifond.

4.1.21 Kap. 165 Bilateral bistand administrert av internasjonale organisasjoner (multi-bi)

Under dette kapitlet foreslås en bevilgning på 335 100 000 kroner, mot 346 100 000 kroner i 1998.

Kapitlet omfatter m.a. prosjekt- og programsamarbeid med åtte FN-organisasjoner samt Verdensbankgruppen.

Det vises i budsjettproposisjonen til at bevilgningen til multi-bi i 1997 fordelte seg med 45 pst. til Afrika, 17 pst. til Asia, 6 pst. til Latin-Amerika og 32 pst. globalt.

Multi-bi-samarbeidet gir verdifullt innsyn i organisasjonenes effektivitet i prosjektvirksomheten og påvirkningsmuligheter av vedtatte prioriteringer. Regjeringen vil opprettholde et høyt nivå på øremerkede bidrag til sosial sektor.

Komiteens merknader

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, vil legge vekt på de prinsippene, virkemidlene og satsingsområdene som Stortinget understreket i Innst. S. nr. 229 (1995-96), jf. St.meld. nr. 19 (1995-96), for å sikre en fattigdomsretting av bistanden og bidra til utvikling. Flertallet vil i den forbindelse vise til at ved å kanalisere norsk bilateral

bistand gjennom FN-systemet og Verdensbankgruppen kan en oppnå gode resultater på en effektiv måte. Ikke minst gjelder dette FNs utviklingsprogram (UNDP) i de fattigste landene. Flertallet vil vise til at opprettelsen av en UN Resident Coordinator og en bedre koordinering og samarbeid mellom FN-organene og Verdensbanken på landnivå også øker den multilaterale bistandens samlede effektivitet.

Flertallet vil videre vise til Innst. S. nr. 229 (1995-96), der komiteens flertall mener

«... det er en selvfølge å fastholde at også multi-bi-bistanden skal være fattigdomsorientert og gå til lavinntektsland. Flertallet er enig i de hovedprioriteringer Regjeringen gjør i forhold til grunnutdanning, primærhelsetjeneste og menneske- og arbeidstakerrettigheter. I tillegg vil flertallet understreke behovet for å prioritere tiltak som kan sikre økt matvareproduksjon og matvaresikkerhet. Denne type bistand bør også legge vekt på kvinnerettning og miljøhensyn, samt ønsket om å bidra til institusjonsbygging.

Flertallet ser positivt på at Regjeringen vil vektlegge områder hvor det til tross for bred internasjonal enighet gjøres for lite internasjonalt, f.eks. tiltak mot barnearbeid, reproduktive rettigheter og kvinners rolle.»

Flertallet vil videre vise til det arbeidet som UNDP driver i stadig flere utviklingsland for å bygge demokratiske institusjoner, styrke den lovgivende forsamling, fremme menneskerettigheter, bygge nettverk for kvinner og bidra til å utvikle det sivile samfunn. Flertallet mener dette er tiltak som egner seg godt for multi-bi-bistand. Det samme er tilfelle for ODA-godkjent bistand i OSSE-området i Kaukasus og Sentral-Asia.

4.1.22 Kap. 166 Gjeldslettetiltak

Under dette kapitlet foreslås bevilget 250 000 000 kroner, mot 295 000 000 kroner for 1998.

I proposisjonen redegjøres det for innholdet i Gjeldsplan mot år 2000. Det vises til at målet med Gjeldsplanen er å bidra til at flest mulig av de mest gjeldstyngede land får en håndterbar gjeldssituasjon. Det understrekes at gjeldslettetiltak må sikres effekt i utviklingslandet og særlig for den fattigste del av befolkningen.

Budsjettproposisjonen gjennomgår de virkemidler Regjeringen ønsker å ta i bruk for å nå planens mål. Den nevner de land som omfattes av gjeldsplanen.

I proposisjonen drøftes kriteriene for ettergivelse av fordringer samt den budsjettmessige håndtering av slik ettergivelse.

4.1.23 Kap. 191 Menneskerettigheter, humanitær bistand og flyktningetiltak

Under dette kapitlet foreslås bevilget 1 474 300 000 kroner, mot 1 479 300 000 kroner for 1998.

Kapitlet dekker forslag til bevilgning til humanitær bistand ved naturkatastrofer, tidligere bevilget under kap. 190.

Komiteens merknader

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet er bekymret over rapporter som viser at de midler som gis til de palestinske selvstyremyndigheter ikke forvaltes på en demokratisk og rettferdig måte. Disse medlemmer ønsker ikke at norske skattepenger brukes på en slik måte så lenge det er åpenbare behov for de samme pengene på bl.a. det norske helsebudsjettet.

Disse medlemmer mener det bør etableres nødvendig og tilfredsstillende kontroll slik at en kan forvisse seg om at midler som overføres brukes slik som forutsatt. Disse medlemmer ønsker ikke å overføre midler til den palestinske selvstyremyndigheten før denne kontrollen er innført.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre viser til at en på norsk side har foretatt ordinære og ekstraordinære gjennomganger av alle sektorer innenfor det bilaterale bistandssamarbeidet med de palestinske selvstyremyndighetene, som både inkluderer faglige forhold og revisjon av regnskapene. Det er ikke avdekket misbruk av norske midler. Disse medlemmer viser til at Riksrevisjonen har gjennomført en undersøkelse av norsk bistand til palestinske områder i 1996. Kravet til revisjon av tildelte og overførte midler ble vurdert som tilfredsstillende hensyntatt i alle ulike kanaler og systemer for støtte. Det er etablert et samarbeid med Riksrevisjonen om oppfølging av Den palestinske riksrevisjons (GCO-General Control Office) utarbeidelse av framtidige årsrapporter.

Komiteens medlemmer fra Høyre vil på bakgrunn av de opplysningene som er fremkommet i media om bruk av bistandsmidler i palestinske områder fremme følgende forslag:

«Stortinget ber Regjeringen redegjøre for kontrollen med de norske bistandsmidlene bevilget til de palestinske områdene, og for eventuelle tiltak Regjeringen vil sette i verk for å sikre at midlene forvaltes på en forsvarlig måte og i henhold til forutsetningene.»

4.1.24 Kap. 192 Fred, forsoning og demokrati

Under dette kapitlet foreslås bevilget 453 550 000 kroner, mot 416 900 000 kroner for 1998.

Kapitlet dekker forslag til bevilgning til generelle tiltak for fred, forsoning og demokrati, utvikling og nedrustning (tidligere bevilget under kap. 194) samt gjenoppbygging av det tidligere Jugoslavia.

4.1.25 Kap. 195 Tiltak for flyktninger i Norge, godkjent som utviklingshjelp (ODA)

Under dette kapitlet foreslås bevilget 375 200 000 kroner, mot 185 000 000 kroner for 1998.

I budsjettproposisjonen vises det til at dette kapitlet omfatter ordninger som administreres av andre depart-

tementer, men som etter OECD/DACs regelverk godkjennes som offisiell utviklingshjelp (ODA).

Komiteens merknader

Komiteen viser til proposisjonen og forliket og slutter seg til forslaget til bevilgning i forliket (jf. tabell s. 4).

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at Regjeringen velger å opprettholde bevilgninger til flyktninger i Norge som en bevilgning over bistandsbudsjettet til tross for at det er sterk motstand mot å definere dette som utviklingshjelp. Dette medlem vil også påpeke økningen som er lagt til posten i årets budsjettframlegg. Dette medlem mener at alle utgifter til opphold for asylsøkere og flyktninger i Norge bør føres opp under Kommunal- og arbeidsdepartementets budsjett, sammen med utgiftene til tilbakevending.

4.1.26 Kap. 197 Bistand til ikke-ODA-godkjente land og internasjonale miljøtiltak

Under dette kapitlet foreslås bevilget 259 300 000 kroner, mot 415 664 000 kroner for 1998.

I budsjettproposisjonen redegjøres det for status for norsk støtte til atomsikkerhetstiltak og samarbeidsprogrammet med Sentral- og Øst-Europa. Det vises til at mange prosjekter har lang implementeringstid fra tilsagn om støtte gis til utbetaling kan finne sted. For å øke effektiviteten under bevilgningen foreslås det i proposisjonen at det gis samtykke til at tilsagn om støtte til enkeltprosjekter kan gis innenfor en ramme på 200 mill. kroner.

Komiteens merknader

Komiteen viser til proposisjonen og forliket og slutter seg til forslaget til bevilgning i forliket (jf. tabell s. 4).

Komiteen vil understreke den gode innsatsen norske ungdomsorganisasjoner gjør i forhold til demokrati og samarbeid i Sentral og Øst-Europa.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, legger stor vekt på et aktivt arbeid for å trygge reformprosessen i Øst-Europa og i det tidligere Sovjetunionen. Europas sikkerhet avhenger av et godt samarbeid mellom gamle fiender. Samarbeidsavtalen mellom NATO og Russland er av stor betydning, og flertallet mener det kan bidra til å gjøre NATO til et av de viktigste foraene for alleuropeisk samarbeid. Det langsiktige målet må være å trekke Russland med i et bredest mulig europeisk sikkerhetssamarbeid. De to overordnede utfordringer for reformene i Øst-Europa er etter flertallets vurdering knyttet til demokrati og miljø. Demokratiseringsprosessene går godt, men det er fortsatt et stykke igjen, og det er derfor viktig at Norge holder et høyt nivå på sin støtte.

Flertallet vil påpeke at miljøsituasjonen i flere østeuropeiske land er uhyre vanskelig. Mange av de miljøproblemene disse landene sliter med er problemer som også påvirker Norge. Økt miljøberedskap og bedring av miljøsituasjonen er av vital betydning for disse landenes videre utvikling.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti vil påpeke de store kuttene sentrumsregjeringen har foreslått i midlene til Sentral og Øst-Europa.

4.2 Nærings- og handelsdepartementet

4.2.1 Kap. 972 Internasjonale investeringstiltak

Under dette kapitlet foreslås bevilget 16 000 000 kroner for 1999.

Komiteens merknader

Komiteen viser til proposisjonen og forliket og slutter seg til forslaget til bevilgning i forliket (jf. tabell s. 4).

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet og Høyre, vil vise til det store behovet i bl.a. Øst-Europa, de post-sovjetiske statene og Afrika, for bistand til utvikling av effektive forvaltninger, demokratiske institusjoner og et fungerende næringsliv. Flertallet vil videre vise til at GIEKs hovedmål er å fremme norsk eksport av varer og tjenester, samt norske investeringer i utlandet.

Flertallet vil videre vise til at en rekke norske bedrifter har kompetanse på slike områder, og kan utføre et kvalitativt godt arbeid for å bidra til den nødvendige utviklingen i de nevnte regionene. Garanti-Instituttet for Eksportkreditt (GIEK) gir et tilbud til norske bedrifter som opererer i markeder der det er nødvendig å eksportere på kreditt, eller hvor en etablering i markedet - gjennom investering - er risikofyllt.

Flertallet vil understreke at GIEKs rolle må være å vise vilje til å ta en risiko der bankene ikke kan gå inn. Da må kravene ikke være for strenge.

Flertallet vil be departementet sørge for at GIEKs regelverk og praksis betyr at bedriftene er sikret den smidighet og fleksibilitet som er nødvendig for å operere i et uoversiktlig og vanskelig marked.

4.3 Miljøverndepartementet

4.3.1 Kap. 1471 Norsk Polarinstitut, utgifter

Under kap. 1471 Norsk Polarinstitut foreslås for 1998 bevilget 105 719 000 kroner, mot 101 007 000 kroner for 1998. I proposisjonen fra Miljøverndepartementet blir det redegjort nærmere for Norsk Polarinstituttets funksjon og rolle.

Under kap. 4471 Norsk Polarinstitut fremgår det at en for budsjettperioden forventer inntekter på 22 586 000 kroner, mot 22 023 000 kroner for 1998.

5. FORSLAG FRA MINDRETALL**Forslag fra Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti:***Forslag 1*

Stortinget ber Regjeringen fryse alle nye norske bistandsprosjekter som er stat til stat-samarbeid, inntil Zimbabwe og Namibia har trukket styrkene sine ut av Kongo.

Forslag fra Fremskrittspartiet:*Forslag 2*

Stortinget ber Regjeringen stoppe utbetalingene til den palestinske selvstyremyndigheten inntil nødvendig og tilfredsstillende kontroll med disponeringen

av de overførte midler er innført, og godkjent av Stortinget.

Forslag fra Høyre:*Forslag 3*

Stortinget ber Regjeringen redegjøre for kontrollen med de norske bistandsmidlene bevilget til de palestinske områdene, og for eventuelle tiltak Regjeringen vil sette i verk for å sikre at midlene forvaltes på en forsvarlig måte og i henhold til forutsetningene.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti:*Forslag 4*

Stortinget ber om at Regjeringen legger fram kriterier for å oppnå 1 pst. av BNI til bistand innenfor en fireårsperiode.

6. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen viser til proposisjonen og det som er sagt foran, og råår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Rammeområde 4

I.

På statsbudsjettet for 1999 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
Utgifter				
100		Utenriksdepartementet		
	1	Driftsutgifter	300 608 000	
21		Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	<u>5 940 000</u>	
70		Erstatning av skader på utenlandske ambassader	<u>700 000</u>	
71		Diverse tilskudd	<u>10 345 000</u>	
101		Utenriksstasjonene (jf. kap. 3 101)		
	1	Driftsutgifter	<u>524 698 000</u>	
45		Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	<u>20 215 000</u>	
70		Hjelp til norske borgere i utlandet som ikke er sjømenn	<u>120 000</u>	
102		Særvtale i utenriktjenesten		
	1	Driftsutgifter	<u>131 996 000</u>	
103		Regjeringens fellesbevilgning for representasjon		
	1	Driftsutgifter	<u>5 125 000</u>	
115		Presse-, kultur- og informasjonsformål		
	1	Driftsutgifter	<u>19 875 000</u>	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	70	Tilskudd til presse, kultur- og informasjonsformål, <i>kan overføres</i>	<u>31 785 000</u>	
116		Deltaking i internasjonale organisasjoner		
	70	Tilskudd til internasjonale organisasjoner ...	<u>583 432 000</u>	
140		Utenriksdepartementets administrasjon av utviklingshjelpen		
	1	Driftsutgifter	<u>99 595 000</u>	
141		Direktoratet for utviklingshjelp (NORAD)		
	1	Driftsutgifter	<u>149 200 000</u>	
142		NORADs administrasjon av utenriksstasjonene		
	1	Driftsutgifter	<u>164 914 000</u>	
	38	Bygg og anlegg, <i>kan overføres</i>	<u>6 000 000</u>	
	42	Krise- og evakueringstiltak, <i>kan overføres</i>	<u>2 500 000</u>	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	<u>4 000 000</u>	
143		Utenriksdepartementets administrasjon av utenriksstasjonene		
	1	Driftsutgifter	<u>69 975 000</u>	
150		Bistand til prioriterte land og regioner		
	1	Driftsutgifter	<u>20 000 000</u>	
	70	Bistand til Afrika, <i>kan overføres</i>	<u>1 630 000 000</u>	
	71	Bistand til Asia, <i>kan overføres</i>	<u>340 000 000</u>	
	72	Bistand til Mellom-Amerika, <i>kan overføres</i>	<u>137 000 000</u>	
154		Opplysningsarbeid, organisasjonsliv og mellomfolkelig samarbeid		
	1	Driftsutgifter	<u>13 000 000</u>	
	70	Tilskudd til opplysningsarbeid, <i>kan overføres</i>	<u>48 000 000</u>	
	71	Tilskudd via frivillige organisasjoner, <i>kan overføres</i>	<u>740 000 000</u>	
	72	Tilskudd til forskning og kompetansebygging i utviklingsland, <i>kan overføres</i>	<u>185 300 000</u>	
	73	Tilskudd til kulturtiltak i utviklingsland, <i>kan overføres</i>	<u>35 000 000</u>	
155		Miljø og naturressursforvaltning		
	70	Tilskudd til miljø og naturressursforvaltning, <i>kan overføres</i>	<u>310 000 000</u>	
156		Tiltak for å bedre kvinners situasjon og likestilling		
	70	Tilskudd, <i>kan overføres</i>	<u>35 000 000</u>	
157		Næringsutvikling og økonomisk utvikling (jf. kap. 3157)		
	70	Tilskudd til næringsutvikling og økonomisk utvikling, <i>kan overføres</i>	<u>352 000 000</u>	
	71	Tilskudd til tapsavsetning - NORFUND, <i>kan overføres</i>	<u>37 500 000</u>	
158		Utredning, forskning, evaluering og kvalitetssikring		
	1	Driftsutgifter	<u>87 300 000</u>	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	70	Tilskudd til forskning om utviklings- spørsmål, <i>kan overføres</i>	<u>42 500 000</u>	
159		Tilskudd til ymse hjelpetiltak		
	70	Tilskudd, <i>kan overføres</i>	<u>17 066 000</u>	
161		Generelle bidrag - FN-organisasjoner		
	70	Tilskudd til FN-organisasjoner	<u>1 664 000 000</u>	
163		Generelle bidrag - finansinstitusjoner		
	70	Innskudd i finansinstitusjoner, <i>kan overføres</i>	<u>790 000 000</u>	
164		Generelle bidrag - andre organisasjoner		
	70	Tilskudd til andre organisasjoner	<u>70 500 000</u>	
165		Bilateral bistand administrert av internasjonale organisasjoner (multi-bi)		
	1	Driftsutgifter	<u>3 100 000</u>	
	70	Tilskudd til multi-bi-samarbeid, <i>kan overføres</i>	<u>332 000 000</u>	
166		Gjeldslettetiltak		
	70	Tilskudd til gjeldslettetiltak, <i>kan overføres</i>	<u>250 000 000</u>	
191		Menneskerettigheter, humanitær bistand og flyktningetiltak		
	1	Driftsutgifter	<u>1 300 000</u>	
	70	Tilskudd til menneskerettigheter, humanitær bistand og flyktningetiltak, <i>kan overføres</i>	<u>1 473 000 000</u>	
192		Fred, forsoning og demokrati		
	1	Driftsutgifter	<u>1 850 000</u>	
	70	Tilskudd til generelle tiltak for fred, fo- rsoning og demokrati, <i>kan overføres</i>	<u>70 000 000</u>	
	71	Tilskudd til det tidligere Jugoslavia og ODA-godkjente OSSE-land, <i>kan overføres</i>	<u>390 000 000</u>	
	72	Utvikling og nedrustning, <i>kan overføres</i> ...	<u>1 700 000</u>	
195		Tiltak for flyktninger i Norge, godkjent som utviklingshjelp (ODA)		
	21	Spesielle driftsutgifter	<u>433 200 000</u>	
197		Bistand til ikke-ODA-godkjente land og internasjonale miljøtiltak		
	70	Tilskudd til atomikkerhetstiltak og samarbeidsprogram med Sentral- og Øst-Europa, <i>kan overføres</i>	<u>55 500 000</u>	
	71	Fred og demokratiltak (ikke-ODA-land), <i>kan overføres</i>	<u>10 000 000</u>	
	76	Tilskudd til internasjonale klima- og miljøtiltak, <i>kan overføres</i>	<u>43 700 000</u>	
480		Svalbardbudsjetten		

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	50	Tilskudd	<u>60 518 000</u>	
972		Internasjonale investeringstiltak		
	70	Nordisk investeringsprogram i Baltikum, <i>kan overføres</i>	<u>15 000 000</u>	
1471		Norsk Polarinstitut (jf. kap. 4471)		
	1	Driftsutgifter	<u>102 721 000</u>	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	<u>2 500 000</u>	
	50	Stipend	<u>498 000</u>	
		Totale utgifter		<u>11 931 776 000</u>
Inntekter				
3101		Utenriksstasjonene (jf. kap. 101)		
	1	Gebyrer	<u>9 300 000</u>	
	4	Leieinntekter	<u>1 571 000</u>	
	5	Refusjon spesialutsendinger	<u>6 400 000</u>	
	41	Salgsinntekter m.v.	<u>11 000</u>	
3157		Tilbakeføringer samarbeid med næringslivet (jf. kap. 157)		
	70	Tilbakeføringer av støtte	<u>50 000</u>	
	71	Tilbakeføringer tilskudd blandede kreditter	<u>10 000</u>	
	80	Renteinnbetalinger	<u>6 640 000</u>	
4471		Norsk Polarinstitut (jf. kap. 1471)		
	1	Salgsinntekter	<u>2 317 000</u>	
	3	Inntekter fra diverse tjenesteyting	<u>10 027 000</u>	
	4	Refusjon fra Svalbardbudsjettet	<u>3 050 000</u>	
	5	Inntekter fra utleie av M/S Lance	<u>7 192 000</u>	
		Totale inntekter		<u>46 568 000</u>

II.

Garantifullmakter

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 1999 kan:

- gi garantier for inntil 20 mill kroner for å minske norske importørers risiko ved direkte import fra utviklingsland, jf om tale under kap 157, underpost 70.20. Garantiordningen begrenses til import fra Norges hovedsamarbeidsland og de minst utviklede land. Ordningen begrenses videre til å gjelde produkter som omfattes av det norske tollpreferansesystem (GSP) for import fra utviklingsland, og til etablering av nye handelsforbindelser.
- gi garantier under låneordningen for utvikling av næringslivet i utviklingsland, jf kap 157, post 90, innenfor en ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar som ikke må overstige 50 mill kroner.

III.

Dekning av forsikringstilfelle

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 1999 påtar seg garantiansvar for norske utstillinger i utlandet:

- Utstilling med 17 malerier og 20 grafiske blad av Edvard Munch i Galleria Palatina, Firenze i tiden primo november 1999 til ultimo mars 2000. Utstillingens anslåtte verdi er 454 mill kroner.
- Utstillingen «Munch und Warnemunde» i Kunsthalle Rostock i tiden 1. juni – 1. august 1999. Utstillingens anslåtte verdi er 700 mill kroner.

Stortinget samtykker videre i at:

- Kongen kan samtykke i at den norske stat påtar seg garantiansvar for utstillinger på samme vilkår og for inntil samme beløp dersom en eller flere av ovennevnte utstillinger blir kansellert.
- Kongen kan samtykke i at den norske stat påtar seg garantiansvar for inntil 1 000 mill kroner for utstillinger som planlegges i løpet av budsjettåret.

IV.

Fullmakt til å regulere utetilleggene

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 1999 i samråd med Arbeids- og administrasjonsdepartementet og Finansdepartementet kan foreta regulering

av utelleggene for tjenestemenn ved utenriksstasjonene i budsjetterminen som følge av endring av priser, valutakurser, beskatning og regulativlønn, eller andre forhold av betydning for fastsettelse av utellegg.

V.

Fullmakt til å anmode om bistand fra SAS

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 1999 kan anmode om bistand fra SAS til evakuering av norske borgere i kriserammede land i de tilfeller og på de betingelser som er inntatt i egne retningslinjer, jf St prp nr 1 (1980-81).

VI.

Fullmakt vedrørende eiendomsforvaltning utenlands
Stortinget samtykker i at:

1. Utenriksdepartementet i 1999 gis generell fullmakt til å selge og makeskifte fast eiendom i utlandet i tilknytning til Utenriksdepartementets og NORADs eiendommer i utlandet. Inntekter og utgifter i den enkelte transaksjon bruttoføres. Det gis adgang til overskridelse av kjøpsbevilgningen under kap 101, post 49 og bevilgningen under post 45 mot tilsvarende inntekt under kap 3101, post 41 Salgsinntekter m.m. Det gis videre adgang til overskridelse av bevilgningen under kap 142, postene 40 og 45 mot tilsvarende merinntekt under kap 3142, post 40 Salgsinntekter m.m.
2. ubenyttet merinntekt i 1999 på kap 3101, post 41 Salgsinntekter medregnes ved beregning av over-

ført beløp under kap 101, postene 45 og 49. Videre kan ubenyttet merinntekt under kap 3142, post 40 Salgsinntekter medregnes ved beregning av overført beløp under kap 142, postene 40 og 45.

3. Utenriksdepartementet i 1999 kan benytte salgsinntekter fra statens utenlandseiendommer til bygging av ny embetsbolig i Berlin og overføre ubenyttet salgsinntekt fra ett budsjettår til neste knyttet til dette byggeprosjektet.
4. Finansdepartementet i 1999 kan samtykke i kjøp av boliger og kontorer i utlandet mot overskridelse av kjøpsbevilgningen under kap 101, post 49.

VII.

Fullmakt til å overføre personell til utetjeneste

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 1999 kan sende ut personell til utenriksstasjonene for periodisk å styrke administrasjonen av nærmere spesifiserte bistandstiltak. Merutgiftene dekkes mot tilsvarende innsparing fra kap 159, post 70.

VIII.

Agio/Disagio

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet og NORAD gis fullmakt til å utgiftsføre/inntektsføre uten bevilgning kursgevinst og -tap som følge av justering av midlene ved utenriksstasjonene hvert år under kap 101/3101 Utenriksstasjonene og kap 142/3142 NORADs administrasjon av utenriksstasjonene, post 89 Agio/Disagio.

IX.

Bestillingsfullmakt

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 1999 kan foreta bestilling av varer m.m. utover rammen av bevilgningene med følgende beløp:

Kap.	Post	Forslag 1999 i mill kroner
150	Bistand til prioriterte land og regioner	
	70 Bistand til Afrika	180
	71 Bistand til Asia	60
	72 Bistand til Mellom-Amerika	30
161	Generelle bidrag – FN-organisasjoner	
	70 Tilskudd til FN-organisasjoner	25
191	Menneskerettigheter, humanitær bistand og flyktningetiltak	
	70 Tilskudd menneskerettigheter, humanitær bistand og flyktningetiltak	20
192	Fred, forsoning og demokrati	
	71 Tilskudd til det tidligere Jugoslavia og ODA-godkjente OSSE-land	20

X.

Tilsagnsfullmakt

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 1999 kan gi tilsagn om støtte innenfor en akkumulert tilsagnsramme (hensyn tatt til utbetalte og frafalte tilsagn) på følgende beløp:

Kap.	Post		Forslag 1999 i mill. kroner
155		Miljø og naturressursforvaltning	
	70	Tilskudd til miljø- og naturressursforvaltning	450
157	70	Næringsutvikling og økonomisk utvikling	
		Tilskudd til næringsutvikling og økonomisk utvikling fordelt med:	
		underpost 70.10 Tilskudd til næringslivets engasjementer i utviklingsland	80
		underpost 70.15 Tilskudd til institusjons- og kompetanseutvikling	80
		underpost 70.20 Tilskudd og veiledning til utviklingsland ved eksport til Norge	50
		underpost 70.25 Tilskudd til opplæring ved eksport	32
		underpost 70.30 Tilskudd til parallellfinansiering	1 000
		underpost 70.35 Tilskudd til blandede kreditter	400
		Sum post 70	1 642
	90	Låneordningen for utvikling av næringslivet i utviklingsland	240
197		Bistand til ikke-ODA-godkjente land og internasjonale miljøtiltak	
	70	Tilskudd til atomikkerhetsiltak og samarbeidsprogrammet for Sentral- og Øst-Europa	200

XI.

Fullmakt til avskrivning og ettergivelse av tap på låneordningen

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 1999 i samråd med Finansdepartementet kan:

1. utgiftsføre uten bevilgning (på kap 157, post 80 Avskrivning - tap på lån/garantier) avskrivning av realiserte tap på lån og garantier på inntil 3 mill kroner under kap 157 Næringsutvikling og økonomisk utvikling, post 90 Låneordningen for utvikling av næringslivet i utviklingsland. Realiserte tap som gjør det nødvendig med avskrivning på over 3 mill kroner forelegges Stortinget til behandling.
2. ettergi lån under kap 157 Næringsutvikling og økonomisk utvikling, post 90 Låneordningen for utvikling av næringslivet i utviklingsland, *kan overføres*. Enkeltsaker vedrørende ettergivelse på inntil 3 mill kroner, kan utgiftsføres uten ny bev-

ilgning (på kap 157, post 81 Avskrivning - ettergivelse lån). Enkeltsaker vedrørende ettergivelse på over 3 mill kroner forelegges Stortinget til behandling.

XII.

Omdisponeringsfullmakt

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 1999 kan treffe beslutning om omdisponering av bevilgningene mellom postene under kap 157 Næringsutvikling og økonomisk utvikling.

XIII.

Fullmakt om bruk av opptjente rentemidler

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 1999 kan treffe beslutning om bruk av opptjente rentemidler på tilskudd som er utbetalt fra Norge til multi-bi og samfinansieringsprosjekter etter avtale med den enkelte multilaterale organisasjon.

XIV.

Fullmakt under kap 159 Tilskudd til ymse hjelpetiltak
Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 1999:

1. kan treffe beslutning om bruk av midler under kap 159 med inntil 2 mill kroner pr. tiltak. Beslutning om bruk av midler utover dette beløp og inntil 6 mill kroner treffes av Kongen. Fullmakten gjelder dog ikke overføringer til kapitlene under programkategori 03.00 (kap 140, 141, 142 og 143), jf dog vedtak VII og tekst under kap 142 og 143, post 01 Driftsutgifter.
2. i samråd med Finansdepartementet kan forskuttere norske nødhjelpsleveranser til FN innenfor en ramme på 25 mill kroner årlig. Utbetaling til FN, samt tilbakebetalt kreditt fra FN, nettoføres på kap 159 Tilskudd til ymse hjelpetiltak, post 70.

XV.

Ettergivelse av statlige fordringer på utviklingsland
Stortinget samtykker i at Kongen i 1999 i samsvar med kriteriene i gjeldsplanen kan ettergi fordringer på utviklingsland for inntil 1 100 mill kroner under Garanti-Instituttet for Eksportkredits gamle portefølje. Samlet kan det ut fra gjeldsplanen ettergis fordringer innenfor en total ramme på 1 266 mill kroner under gammel alminnelig ordning, og innenfor en total ramme på 1 907 mill kroner under den gamle særordningen for utviklingsland. Fordringene verdsettes til bokført verdi pr. 31. desember 1997 etter tap-savsetninger.

XVI.

Overføring av fonds m.v

1. Stortinget samtykker i at de resterende midler i Utvandringfondet av 1975 overføres til Nordmannsforbundet som et engangstilskudd.

2. Stortinget samtykker i at de resterende midler i Det norske hjelpefond i Berlin gis som enganstilskudd til Roklubben og Den norsk-tyske forenings arbeid med å gjenreise den norske matrosstasjonen Kong-snes i Potsdam.

XVII.

Garantifullmakter

Stortinget samtykker i at Nærings- og handelsdepar-tementet i 1999 kan gjennom Garanti-Instituttet for Eksportkreditt (GIEK) gi tilsagn om garantier på inntil 900 mill kroner ved investeringer i og eksport til utvik-lingsland etter regler vedtatt av Stortinget i juni 1996, jf Innst S nr 238 (1995-96).

Oslo, i utenrikskomiteen, den 4. desember 1998.

Haakon Blankenborg,

leder og ordf. for kap. 100, 197
og 3101.

Dag Danielsen,
ordf. for kap. 103 og 142.

Fridtjof Frank Gundersen,
ordf. for kap. 159 og 161.

Johan J. Jakobsen,
ordf. for kap. 102 og 165.

Elsa Skarbøvik,
ordf. for kap. 150 og 166.

Tom Thoresen,
ordf. for kap. 155.

Kjell A. Engebretsen,
ordf. for kap. 157 og 3157.

Harald Hove,
ordf. for kap. 156 og 158.

Marit Nybakk,
ordf. for kap. 140, 195 og 972.

Erik Solheim,
ordf. for kap. 163.

Kirsti Kolle Grøndahl,
ordf. for kap. 192, 480, 1471 og 4471.

Thorbjørn Jagland,
ordf. for kap. 116.

Jan Petersen,
ordf. for kap. 101 og 115.

Siri Frost Sterri,
ordf. for kap. 141, 143 og 164.

Einar Steensnæs,
sekretær og ordf. for kap. 154 og 191.

Vedlegg**Spørsmål fra utenrikskomiteen til Regjeringen og Regjeringens svar.**

1) Spørsmål fra utenrikskomiteen til statsråden for utvikling og menneskerettigheter av 20. oktober 1998 og svar fra statsråden for utvikling og menneskerettigheter og utenriksministeren av 30. oktober 1998.

Spørsmål 1

Ifølge budsjettproposisjonen skal 11 stillinger overføres fra 02- til 03-området. Hvor i 02-området tas disse stillingene fra, hvor reduseres antallet stillinger? Hvor overføres de? Hva utgjør budsjettkostnaden ved disse 11 stillingene?

Svar:

Våren 1998 ble det foretatt en gjennomgang av avdelingene i departementet med sikte på å kartlegge hvilke stillinger som i hovedsak arbeidet med saker knyttet til den ODA-godkjente bistanden. Det viste seg i denne gjennomgangen at en del personer som i dag er avlønnet under 02-området, i hovedsak arbeider med bistands spørsmål. Ut fra dette er det foreslått at utgifter til 11 stillinger som i dag dekkes under 02-området f.o.m. 1999 dekkes på kap. 140 Utenriksdepartementets administrasjon av utviklingshjelpen.

De 11 stillingene som i budsjettmessig sammenheng foreslås overført til 03-området er knyttet til bistandsrelaterte oppgaver i Administrativ avdeling, Rettsavdelingen (folkerettsspørsmål), Sikkerhetspolitisk avdeling (saker overfor det tidligere Jugoslavia og ODA-godkjente OSSE-land) og Global avdeling (MR-spørsmål). Overføringen medfører ingen organisasjonsmessige endringer eller reduksjoner i det samlede antall stillinger. Bevilgningsforslaget på kap. 140 er økt med kr 550 000 pr. stilling til dekning av lønns- og driftsutgifter for de overførte stillingene.

Spørsmål 2

Både på kap. 0140, 0141 og 0142 øker budsjettet kraftig til administrasjonen av utviklingshjelpen. Hvordan begrunnes økningen? Hvor stor andel av økningen på kap. 0141 skyldes flytting av NORAD til nye lokaler, og hvor mye er økning i driftsutgifter?

Svar:

De endrede kravene til norsk bistand har gjort det nødvendig med en styrking av de administrative ressurser. I Innst S nr 229 (1995-96) til St meld nr 19 (1995-96) anføres i denne sammenheng bl.a.: «Flertallet er oppmerksom på at bedre kvalitetssikring og større vekt på mottakeransvar bør tilsi en styrking av norsk bistandsforvaltning. Ikke minst gjelder dette oppbygging av kompetanse i forhold til prioriterte land og regioner.»

Forslagene til økning i administrasjonen av utviklingshjelpen er i tråd med ovennevnte i stor grad

knyttet til evaluering og kvalitetssikring av bistanden. Om lag halvparten av den samlede økningen på kap. 0140, 0141, 0142 skyldes for øvrig tekniske justeringer, herunder merutgifter som følge av lønnsoppgjøret i 1998, pris- og kursjusteringer, samt kostnader i forbindelse med bygging av dansk/norsk kanselli i Maputo.

Driftsbudsjettet på kap. 0140 Utenriksdepartementets administrasjon av utviklingshjelpen er foreslått økt med 23,9 mill. kroner. Over halvparten av økningen gjelder tekniske justeringer som følge av endrede lønns- og prisforutsetninger, samt budsjetteknisk overføring av 11 stillinger fra 02-området, jf. omtale under spørsmål 1 ovenfor. Utover dette forutsettes økningen i bevilgningsforslaget benyttet til personellmessig styrking samt økt IT-satsning.

Driftsbudsjettet på kap. 0141 Direktoratet for utviklingshjelp (NORAD) er foreslått økt med 18,9 mill. kroner. Av økningen er 6 mill. kroner knyttet til tekniske lønns- og prisjusteringer. NORADs flytting er beregnet til ca. 8 mill. kroner (økte husleiekostnader, investeringer, flyttekostnader m.v.).

Det forutsettes at NORAD innenfor bevilgningsforslaget på kap. 0141 skal kunne gjennomføre en styrking av sin bistandsadministrasjon, både personellmessig og til IT-formål.

Driftsbudsjettet på kap. 0142 NORADs administrasjon av utenriksstasjonene er foreslått økt med 16,5 mill. kroner. Ca. 12 mill. kroner av økningen gjelder tekniske justeringer for endrede lønns-, pris- og kursforutsetninger. I bevilgningsforslaget legges det opp til personellmessig styrking i tråd med Innst S nr 229 (1995-96), samt økt satsning på IT/økonomistyringssystemer.

Spørsmål 3

I økende grad engasjerer de store private, humanitære organisasjonene seg i alle kategorier humanitært arbeid og utviklingshjelp, ofte de samme pene prosjekter som NORAD eller FN-systemet. Hva er departementets holdning til arbeidsfordelingen mellom organisasjonene? Hvordan påvirker de statlige midlene deres virksomhet som ideelle organisasjoner?

Hvor store midler totalt blir forventet kanalisert gjennom de fem organisasjonene? Hva er forventet andel av selvinnsamlede midler?

Hvor mye av de statlige midlene til de fem store blir overført til nytt regnskapsår og står på bok?

Svar:

Departementet er svært opptatt av at alle aktører innen bistanden koordinerer sin virksomhet og ikke overlapper hverandre. Koordineringen mellom organisasjonene er en del av en meget omfattende prosess,

hvor det også legges vekt på en funksjonell arbeidsdeling mellom giverland, FN-systemet, andre multilaterale aktører og de frivillige organisasjonene.

Det er departementets erfaring at de store frivillige organisasjonene legger vekt på å arbeide komplementært i forhold til hverandre. Utenriksdepartementet legger som premiss overfor organisasjonene at de så langt som mulig må koordinere seg på landnivå, og at arbeidet skal skje innenfor de rammeverk som besluttet i FN-systemet. Etter departementets vurdering fungerer dette tilfredsstillende.

Utenriksdepartementet har ikke grunnlag for å hevde at tildelingene over budsjettet for utviklingshjelp påvirker organisasjonenes virksomhet. Regjeringen er svært opptatt av at organisasjonene opprettholder sin uavhengighet, og legger vekt på at deres egenart skal bli respektert. Dette er i samsvar med organisasjonenes eget syn. I tildelingene til organisasjonene tar departementet og NORAD hensyn til organisasjonenes egne prioriteringer, herunder at organisasjonene skal opprettholde sine egenart.

Nedenfor følger en oversikt over tildelinger til de fem store organisasjonene (Flyktningerådet, Kirkens Nødhjelp, Norges Røde Kors, Norsk Folkehjelp og Redd Barna) over kap. 0190 Humanitær bistand ved naturkatastrofer, kap. 0191 Menneskerettigheter, humanitær bistand og flyktningiltak og kap. 0192 Fred, forsoning og demokrati i perioden 1995 til oktober 1998. Når det gjelder tildeling i 1997 over kap. 154, post 71 Tilskudd via frivillige organisasjoner, vises til omtalen av de fem største mottakerne i St prp nr 1 (1998-99). Det er vanskelig på det

nåværende tidspunkt å gi nøyaktige anslag over nivået på tildeling til den enkelte organisasjon i 1999. Dette henger i første rekke sammen med at Utenriksdepartementet ikke yter rammetilskudd til organisasjonene. Det er derfor vanskelig å si eksakt om hvor stor tildelingen til den enkelte organisasjon vil bli i 1999. Det er imidlertid ikke noe som tilsier at andelen av den humanitære bistanden som kanaliseres gjennom de norske organisasjonene i 1999 vil avvike vesentlig fra 1998.

Departementet har ikke oversikt over hvor stor andel av prosjekttildelingene som kommer fra selvinnsamlede midler. Derfor er det ikke mulig å gi et fyldestgjørende svar på dette spørsmålet. Egenandelen av prosjekter kan imidlertid for noen organisasjoners vedkommende gi en indikasjon. For humanitære prosjekter vil egenandelen variere mellom 0 og 10 pst. Når det gjelder langsiktige utviklingsprosjekter som finansieres over kap. 0154, post 71 Tilskudd via frivillige organisasjoner, er egenandelen vanligvis 20 pst. I 1997 ble 92 pst. av bevilgningene tildelt prosjekter med minst 20 pst. egenandel. Det gis vanligvis et administrativt tillegg til prosjektene som varierer fra 1 pst. til 5 pst.

Utbetalingene til de 5 store organisasjonene er knyttet til konkrete prosjekter og skal skje så nær forbrukstidspunktet som mulig i henhold til tiltakets fremdrift. Følgelig skal ikke midler kunne avsettes på organisasjonenes bankkonti og overføres til nytt regnskapsår. Eventuelt ubenyttede midler samt opptjente renter skal tilbakeføres Utenriksdepartementet.

Tilskudd over kap. 0190, 0191 og 0192 (mill. kroner)

	1995	1996	1997	pr. okt.1998	Totalt
Flyktningerådet	185	163	189	191	728
Kirkens Nødhjelp	139	143	139	110	531
Norges Røde Kors	266	194	231	245	936
Norsk Folkehjelp	166	223	147	137	673
Redd Barna	13	8	11	14	46

Spørsmål 4

Hva er fordelene utover det rent budsjettekniske - ved å flytte midler fra bevilgning til tilsagnsfullmakt for Øst-Europa-midlene?

Svar:

Erfaringene hittil har vist at det har tatt lenger tid enn forventet å få etablert det nødvendige administrative rammeverk i det prosjektrelaterte samarbeidet under Handlingsplanen for atomsaker. Dette har medført at store deler av bevilgningen er blitt overført til påfølgende budsjettår. Den inngåtte rammeavtalen mellom Norge og Russland i mai 1998 var et viktig skritt i riktig retning, men fortsatt er det på russisk side enkelte utestående spørsmål som trenger avklaring før prosjekt-virksomheten kan gjennomføres på en fullt ut tilfredsstillende måte. Fra 1998 til 1999 forventes derfor også relativt store overføringer. Det er gitt tilsagn til

konkrete prosjekter for hele den disponible budsjett-trammen, men utbetalingene har ikke skjedd i samme omfang.

Også for prosjekter under Samarbeidsprogrammet med Sentral- og Øst-Europa er det en generell erfaring at prosjekter i Russland (nær 60 pst. av total bevilgning) tar vesentlig lenger tid enn planlagt, noe som i stor grad må henføres til de vanskelige økonomiske og politiske forhold. Særlig har større prosjekter innenfor miljøvern, næringsliv og infrastruktur trukket ut i tid, og utbetalingene er dermed blitt forsinket. Situasjonen innenfor Samarbeidsprogrammet er imidlertid i ferd med å normalisere seg, og overføringene til 1999 under programmet forventes å synke kraftig i forhold til tidligere år.

Av ovennevnte grunner har Regjeringen funnet det mer hensiktsmessig å redusere bevilgningsforslaget i 1999, men samtidig foreslå opprettet en tilsagnsfull-

makt på 200 mill. kroner for å dekke opp prosjekter med lang planleggingshorisont, men hvor tilsagn må gis på et tidlig stadium. Det er Regjeringens oppfatning at bevilgningsforslaget for 1999 kombinert med en foreslått tilsagnsfullmakt vil muliggjøre en adekvat videreføring av aktivitetene innenfor både Handlingssplanen for atomsaker og Samarbeidsprogrammet i 1999.

Spørsmål 5

Kap. 0156 - Tiltak for å bedre kvinners situasjon og likestilling, er sterkt redusert med den begrunnelse at likestilling og kvinnerettede tiltak skal integreres i den øvrige bistanden. Hvordan vil departementet sikre at kvinnettverk, støtte til kvinnegrupper og skolering av kvinnelige politikere blir videreført?

Svar:

Spesielle kvinnerettede initiativ og tiltak kan kompensere for skjevheter som rammer kvinner. Dette er ofte nødvendige, men ikke tilstrekkelige, tiltak for å bidra til en utvikling som gir kvinner og menn like rettigheter og muligheter på alle samfunnsområder.

Den foreslåtte utfasingen av særbevilgningen for kvinner (kvinnebevilgningen) på kap. 0156 innebærer ingen svekkelse av innsatsen for kvinner i norsk bistand. Tiltak som har vært finansiert over kvinnebevilgningen, bl.a. støtte til kvinnettverk, kvinnegrupper og skolering av kvinnelige politikere, foreslås støttet over andre bevilgninger/ordninger, f.eks. landprogrammer (kap. 0150) og mulTi-bi bevilgninger (kap. 0165). Dette gjelder tiltak som har vært støttet både fra Utenriksdepartementet og NORAD. Utenriksdepartementet vil i tildelingsbrevet til NORAD for 1999 be NORAD om å legge til rette for at tiltak som har vært finansiert over kvinnebevilgningen, blir finansiert over andre bevilgninger. Tildelingsbrevet er forvaltningsrettslig forpliktende for NORADs prioriteringer, og oversendes NORAD for hvert budsjettår. Å integrere disse tiltakene i landdrammer og regionbevilgninger, vil øke fokus på arbeidet for kvinner og likestilling i planlegging og bruk av bevilgningene. Dette vil gi en styrket og mer helhetlig innsats for å fremme likestilling gjennom Norges utviklingssamarbeid.

En grunnleggende forutsetning for å utvikle kvinnebevilgningen, er at styrings- og rapporteringsinstrumentene i bistanden er styrket. Særlig viktig er det at kvinner og likestilling er definert som eget resultatområde, og således får spesiell oppmerksomhet både i planlegging, oppfølging og rapportering. Det arbeides også med å styrke den kvalitative rapporteringen. Som et ledd i oppfølgingen av Strategi for kvinner og likestillingsrettet utviklingssamarbeid 1997 - 2005, utarbeider Utenriksdepartementet årlige rapporter om hvordan norsk bistand bidrar til å styrke kvinners stilling og likestilling. Disse forholdene bidrar til økt synliggjøring av den innsatsen som gjøres for å bedre kvinners stilling og bidra til likestilling.

Spørsmål 6

Når kommer utredningen om Fredskorpset til Stortinget?

Svar:

Utredningen om Fredskorpset ventes ferdigbehandlet i Utenriksdepartementet i mars 1999. Det tas sikte på å orientere Stortinget om saken våren 1999 i utviklingspolitisk redegjørelse, i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett eller om det skulle være ønskelig, i en eventuell annen stortingsproposisjon.

Spørsmål 7

Hvordan vurderer Utenriksdepartementet menneskeretts situasjonen på Zanzibar?

Svar:

Forholdene på Zanzibar har etter valgene høsten 1995 vært dominert av sterke motsetninger mellom regjeringen og det største opposisjonspartiet Civic United Front (CUF). Dette førte også til en forverring av menneskeretts situasjonen. Fra norsk side har en i alle møter og politiske samtaler med tanzanianske myndigheter tatt opp Zanzibar-spørsmålet, og understreket alvorret i situasjonen senest under president Mkapas besøk i Norge i slutten av august i år. Den fastlåste situasjonen synes nå å være i ferd med å mykne opp. Samveldelandenes spesialutsending har utarbeidet et forslag til en avtale mellom de to partene. Innholdet i avtalen er ikke kjent i detalj, men vil innebære at CUF aksepterer resultatet av valgene i 1995 og inntar sine plasser i Parlamentet. Avtalen skal også legge opp til en gjennomgang av Zanzibars grunnlov. Partene må videre forplikte seg til å avstå fra provokasjoner og voldshandlinger. CUF har allerede godkjent avtalen, men det er foreløpig uklart hva som er regjeringens holdning. Norge har gitt økonomisk støtte til Samveldets demokratifond, som skal påskynde den politiske prosessen som nå er i gang gjennom å legge til rette for partenes behandling av avtalesforslaget.

Selv om det har vært en positiv utvikling gjenstår imidlertid flere alvorlige spørsmål, bl.a. skjebnen til 18 fengslede opposisjonspolitikere. Norge har vært representert med observatører under en rekke av fengslingsmøtene mot de tiltalte, og vil være representert når selve rettssaken eventuelt kommer opp. Den norske tilstedeværelsen har vakt oppsikt og bidratt til å sette søkelyset på denne saken også i tanzanianske medier.

Norge har advart mot de meget alvorlige konsekvensene det kan få for Tanzania dersom de tiltalte anklages for forræderi. En slik anklage innebærer stor risiko for livstids- eller dødsdom, noe som vil føre til sterke reaksjoner fra det internasjonale samfunnet. Fra norsk side har en understreket at dette både fra et politisk og økonomisk perspektiv kan skape store vanskeligheter for Tanzania. Den uavklarte situasjonen innebærer at

det fortsatt ikke er aktuelt å gå inn med norske bistandsmidler til utviklingsprosjekter på Zanzibar.

Spørsmål 8

Hvor stor andel av midlene til Verdensbanken og Verdensbankgruppen er bundet, og hva er frie midler?

Svar:

Norges bidrag til Verdensbanken skjer i hovedsak på tre måter:

Deltakelse i kapitaløkninger

Midlene er foreslått bevilget på kap. 163, post 70.10 over et nærmere bestemt antall år. Slike kapitaløkninger øker bankens muligheter til å gi gunstige markedsbaserte lån til mellominntektsland, samt gir økte inntekter til dekning av administrative kostnader. Det pågår på nåværende tidspunkt ingen kapitaløkning i Verdensbanken, og det er ingen umiddelbare planer om slik løsning.

Hele bevilgningen på denne budsjettposten går således til IDA, som er Verdensbankens fond for de fattigste landene.

Deltakelse i påfyllinger av IDA (Verdensbankens fond for de fattigste landene)

Midlene er foreslått bevilget på kap. 163, post 70.10. Deltakelse i påfyllingene skjer i henhold til resultat av forutgående forhandlinger, der Norges andel følger av en fremforhandlet byrdefordeling mellom giverlandene. Da bidrag til IDA anses som svært fattigdomsorientert bistand, legger Norge stor vekt på at alle giverland følger opp sin fremforhandlede andel av påfyllingen. Særlig i tider der giverlandenes bistandsbudsjetter ikke øker, anses det å være av stor betydning at byrdefordelingsnøkler for bidrag til de fattigste landene så langt som mulig bevares over tid. Hele den foreslåtte bevilgning over kap. 163, post 70.10 antas å ville medgå til første innbetaling av Norges andel av den tolvte påfylling av IDA i henhold til Norges tradisjonelle andel av IDA-påfyllinger. Disse forhandlinger ventes å bli sluttforhandlet i månedsskiftet november/desember 1998, og vil så bli fremmet for Stortinget på vanlig måte. Hele bevilgningsforslaget på kap. 163, post 70.10 på 410 mill. kroner vil således være å betrakte som bundet opp i internasjonal avtale.

Samfinansiering med Verdensbanken

Midlene er foreslått bevilget på kap. 165, post 70.10. Denne bevilgningen dekker samfinansiering med alle utviklingsbankene, men størstedelen går til Verdensbanken. Midlene anvendes til øremerkede tiltak primært med sikte på å påvirke bankens operative virke i samsvar med norsk utviklingspolitikk, og er således et viktig grunnlag for norsk innflytelse i Verdensbanken. Sentralt står en generell fattigdomsorientering av bankens virksomhet, med særlig vekt på de sosiale sektorer. Samfinansieringen knyttes til Norges løpende dialog med institusjonen og har derfor gjerne et langsiktig siktemål. Den del av bevilgningen over kap. 165, post 70.10 på 110 mill. kroner som vil gå til Verdensbanken, er i prinsippet fri for anvendelse til nye tiltak. Oppnåelse av de beskrevne politiske målsettinger med disse midlene forutsetter imidlertid kontinuitet i den norske samfinansieringen.

I tillegg til de ovennevnte bidragsformer, vil enkelte andre deler av forvaltningen ha et bistandssamarbeid med Verdensbanken, der banken anvendes som kanal for norske bistands- og miljøressurser til u-land og øst-europeiske land.

Spørsmål 9

Har departementet foretatt noen evaluering av Europaprogrammet og virksomheten i forbindelse med at bevilgningen til dette foreslås fjernet for 1999?

Svar:

Europaprogrammet ble opprettet i 1991 som en privat stiftelse. Programmet ble fra starten av finansiert ved en egen bevilgning over Finansdepartementets budsjett, og var forutsatt å ha en tidsbegrenset løpetid på 5 år. Denne ble senere forlenget til ut 1997. Fra 1995 fikk programmet basisbevilgning via Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet på linje med andre utenrikspolitiske institutter.

I St prp nr 1 (1997-98) ble det foreslått å avvikle støtten til Europaprogrammet for 1998. I St prp nr 1 Tillegg nr 3 (1997-98) ble det foreslått å bevilge 2,5 mill. kroner over Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementets budsjett til en begrenset videreføring av Europaprogrammet i 1998. Under budsjettbehandlingen i Stortinget ble det imidlertid vedtatt å bevilge 6,5 mill. kroner til Europaprogrammet for 1998 på Utenriksdepartementets budsjett.

Da det i St prp nr 1 (1997-98) ble foreslått å avvikle tilskuddet til Europaprogrammet, var det bl.a. på bakgrunn av den evaluering av programmet som Norges Forskningsråd fikk utført i 1997 ved professor Bengt Sundelius ved Universitetet i Uppsala. En hovedkonklusjon i evalueringen var at Europaprogrammets forskningsbasis var svak, men at programmet hadde sin styrke i netverksbygging, foredrags- og seminarvirksomhet og bokutgivelser. Utenriksdepartementet har ikke foretatt noen ny evaluering nå. Etter en samlet vurdering har Utenriksdepartementet ikke funnet grunnlag for å foreslå videreføring av støtten til Europaprogrammet.

Spørsmål 10

Under kap. 0142 post 1 foreslås at utgifter til periodisk styrking av utestasjonene for planlegging og gjennomføring av bistandstiltak, skal dekkes over kap. 159, post 70. Hva antar departementet vil være den budsjettmessige konsekvens for kap. 159, post 70 av denne omdisponeringen?

Svar:

Fullmakt til å dekke uforutsette utgifter knyttet til bistandsadministrasjonen ved utenriksstasjonene ved omdisponering fra kap. 0159 Til dekning av ymse hjelpetiltak har eksistert i flere år. I 1997 ble 2 mill. kroner omdisponert ved nevnte fullmakt til midlertidig personellmessig styrking av bistandsadministrasjonen ved utenriksstasjonene i Vietnam, Uganda, Mosambik, Angola, Guatemala og Sør-Afrika. Fullmakten har hittil ikke vært benyttet i 1998.

Det er på nåværende tidspunkt ikke mulig å forutsi hvilke uforutsette tiltak som kan oppstå i 1999.

Spørsmål 11

Kan vi få en redegjørelse om utviklingen i ODA-godkjent utviklingssamarbeid målt i faste priser fra 1989 tom. St prp nr 1 1999?

Svar:

Bistandsbudsjettet beregnes i nominelle (løpende) priser, og som andel av forventet BNI. Bruk av faste priser har ikke vært benyttet.

Tabellen nedenfor viser utviklingen i budsjettet for utviklingshjelp i perioden 1989-1999 målt i løpende priser, BNI-andel og i faste priser som anmodet.

	beløp i mill. kroner		
	Løpende priser	Faste priser ¹	BNI-andel ³
1989	6 638	7 772	1,09
1990	7 136	8 025	1,09
1991	7 453	8 104	1,09
1992	7 770	8 256	1,09
1993	7 403	7 691	1,02
1994	7 994	8 190	1,08
1995	7 916	7 916	1,01
1996	8 571	8 464	1,00/0,884
1997	9 209	8 866	0,88
1998	10 073	9 480	0,88
1999 ²	10 211	9 302	0,88

1 KPI-deflator, 1995--100

2 Forslag 1999, jf. St prp nr 1 (1998-99)

3 BNI-anslag, jf. St prp nr 1

4 Dette året ble beregningsmetoden for BNI lagt om, etter ny metode utgjorde bistandsbudsjettet 0,88 pst. av BNI-anslaget, mot 1 pst. om gammel beregningsmetode ble benyttet.

Oversikten viser at det har vært nominell økning av bistandsrammen hvert år i perioden 1989 - 1999, med unntak av årene 1993 og 1995, da bistandsrammen ble redusert både som andel av BNI og i nominelle kroner.

Spørsmål 12

Har departementet oversikt over fordelingen mellom multilateral og bilateral bistand i budsjettet fra 1994 tom. 1999 (evt. ekskl. multi-bi eller multi-bi som multilateral bistand)?

Svar:

Fordelingen mellom multilateral, multi-bi bistand og bilateral bistand i perioden 1994-97 fremgår av tabellen nedenfor. Det er lagt opp til at den rene multilaterale bistanden skal utgjøre 30,8 pst. i 1998 og 29,1 pst. i 1999. Multi-bi bistanden holdes om lag på dagens nivå. Stortinget ble gjennom den utviklingspolitiske redegjørelsen 5. mai d.å. varslet om at den rene multilaterale bistanden skulle trappes opp. I St prp nr 1 (1998-99) ble det redegjort for at gjennomføringen av den varslede opptrappingsplanen for utviklingshjelpen måtte utsettes i ett år på grunn av den økonomiske situasjonen. Budsjettet har derfor ikke gitt rom for å øke den multilaterale andelen som forutsatt.

1994	1995	1996	1997
------	------	------	------

Multilateral bistand	27,1	27,0	27,9	29,8
Multi-bi bistand	13,7	15,8	15,1	14,2
Bilateral bistand	55,4	53,3	52,8	51,8

2) Spørsmål fra utenrikskomiteen til utenriksministeren av 23. oktober 1998 og svar av 30. oktober 1998.

Spørsmål

I hvilken grad er den foreslåtte bevilgningen under kap. 0163, post 70.35: Innskudd i Nordisk utviklingsfond, allerede disponert i inngåtte kontrakter og igangsatte prosjekter?

Svar:

Hele beløpet på kap. 0163 Generelle bidrag - finansinstitusjoner, post 70.35 medgår til kapitalpåfylling i Nordisk utviklingsfond i henhold til St prp nr 43 (1992-93) jf. Innst S nr 128 (1992-93) og St prp nr 83 (1995-96) jf. Innst S nr 272 (1995-96).

3) Spørsmål fra utenrikskomiteen til utenriksminister Knut Vollebæk av 30. november 1998 og svar av 1. desember 1998.

Spørsmål 1

Vi ber om å få opplysninger om hvilke nye kostnadsanslag som ligger til grunn for en reduksjon av kap. 197, post 77: gjeldslette med 110,1 mill. kroner?

Svar:

Gjeldsletten Norge er forpliktet til å gi Polen i henhold til den multilaterale avtale i Parisklubben, skjer i form av rentereduksjon i forhold til markedsrenten som gjaldt i 1992 da avtalen ble inngått. Til nå har GIEK vært kompensert gjennom overføring av rentereduksjonsbeløpet fra kap. 197, post 77 Tilskudd til gjeldslette, kan overføres, på Utenriksdepartementets budsjett.

Norges fordring på Polen er en del av GIEKs såkalte «gamle portefølje» som omfatter garantier og fordringer som har sitt utgangspunkt i tilsagn gitt av GIEK før 01.04.94. Denne er skilt ut fra GIEKs øvrige drift. Etter en gjennomgang av GIEKs forventede økonomi for 1999 er det lite sannsynlig at et bortfall av bevilgningen neste år til dekning av rentereduksjon for Polen, vil medføre et likviditetsunderskudd i «gammel portefølje». Til dette kommer at den langsiktige statsobligasjonsrenten idag er vesentlig lavere enn i 1992, da avtalen ble inngått. Det synes ikke rimelig at statsbudsjettet for 1999 belastes for en rentereduksjon som ikke lenger tar utgangspunkt i den reelle markedsrenten. Det ansees derfor ikke nødvendig med en bevilgning over kap. 197, post 70 i 1999.

Spørsmål 2

Kan dagens aktiviteter i forhold til Øst-Europa opprettholdes med en bevilgning på kroner 55 millioner, jfr. kap. 197, post 70?

Svar:

Det har hittil vist seg å ta lenger tid enn forventet å få på plass det nødvendige administrative rammeverket på atomsamarbeidssiden slik at utbetalinger på prosjekt kan finne sted i ønskelig omfang. Det forventes derfor at et relativt stort beløp vil måtte overføres fra 1998 til 1999. Disse midlene er gjennom konkrete tilsagn bundet opp til konkrete prosjekt.

Under samarbeidsprogrammet vil forventede overføringer fra 1998 til 1999 synke kraftig i forhold til overføringene fra 1997 til 1998.

Regjeringen har ved siden av bevilgningen foreslått en tilsagnsfullmakt på 200 mill. kroner for å dekke mer langsiktige prosjekt. Dette vil fra år 2000 gi en bedre balanse mellom bevilgningen til Øst-Europa og det reelle behov for utbetalinger og dermed redusere de til dels kraftige overføringene fra et år til et annet på denne posten.

Når det gjelder 1999 isolert sett er det imidlertid klart prosjektaktiviteten vil bli påvirket negativt av at bevilgningen reduseres til et såpass lavt nivå som nå foreslås. I tillegg til at en rekke prosjektsøknader vil måtte avslås, vil andre prosjekt få redusert sin støtte, alternativt at større deler av støtten først utbetales i år 2000.

Spørsmål 3

Er det bidrag til FNs Matvareprogram eller andre tilskudd som berøres av reduksjonen under kap. 161, post 70?

Svar:

FNs matvareprogram (WFP) berøres ikke av reduksjonen på 20 mill. kroner på kap. 161, post 70 Tilskudd til FN-organisasjoner. Reduksjonen fordeler seg med 10 mill. kroner på FNs utviklingsprogram (UNDP), 5 mill. kroner på FNs barneprogram (UNICEF) og 5 mill. kroner på FNs befolkningsfond (UNFPA).

For flere av organisasjonene har bidragene fra norsk side vært gjenstand for en markert økning de siste årene. Norge vil fortsatt være blant de aller fremste bidragsytere til alle tre organisasjoner. Mindre justeringer som det her legges opp til vil derfor ha marginal betydning.

Spørsmål 4

Hvilke nye prognoser for forhandlingene om Norges andel av bidraget til Verdensbanken ligger til grunn for reduksjonen av kap. 163, post 70?

Svar:

Reduksjonen på 12 mill. kroner på kap. 0163, post 70 Innskudd i finansinstitusjoner henføres til underpost 70.20 Innskudd i Den afrikanske utviklingsbank og fond. Forhandlingen om den syvende påfyllingen av Afrika-fondet pågår. Siste forhandlingsmøte i København 5. - 6.

november ga grunnlag for å anta et påfyllingsnivå som ville medføre et norsk bidrag under det opprinnelig budsjetterte. Forhandlingsresultatet er fremdeles noe usikkert, men departementet antar at bevilgningsbehovet for 1999 kan reduseres med 12 mill. kroner til 188 mill. kroner. Forhandlingsresultatet, med mer eksakte beløp, forventes forelagt i egen proposisjon i 1999.

Spørsmål 5

Kap. 159, post 70 er mer enn halvert i forhold til regjeringens forslag til budsjett for 1999. Hvilke konsekvenser har en slik reduksjon, og anser departementet det foreslåtte beløp som tilstrekkelig for kommende budsjettår?

Svar:

Reduksjonen innebærer at det er mindre midler til uforutsette utgifter i 1999 enn det som opprinnelig ble lagt til grunn i St.prp. nr. 1 (1998-99). På grunn av utfordringene på Balkan har Regjeringen også i St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 3 (1998-99) foreslått å omdisponere 10 mill. kr. fra Ymse-posten til dekning av utgifter i forbindelse med OSSEs engasjement i Kosovo i 1999. Det er idag ikke mulig å forutsi hvor store uforutsette behov som kan oppstå i løpet av budsjettåret. utviklingshjelpen er knyttet til tiltak og prosjekter i land der forholdene ofte kan være risikofylte, uoversiktlige og uforutsigbare, noe som kan medføre forsinkelser i prosjektgjennomføringen. I slike tilfeller vil det bli ledige midler som normalt vil kunne omfordes til andre formål dersom det skulle bli behov for tilleggsmidler. Skulle det oppstå situasjoner som ikke kan ivaretas innenfor gitte bevilgninger, vil Utenriksdepartementet komme tilbake til Stortinget med nødvendige bevilgningsforslag.

Spørsmål 6

Hvor mange flyktninger tar man sikte på å finansiere over kap. 195 og hvor stor andel av totale utgifter registreres med dette som ODA?

Svar:

Utgiftsføringen av oppholdsutgifter for flyktninger i Norge, godkjent som utviklingshjelp (ODA), legger til grunn at 95 pst. av flyktningene kommer fra ODA-godkjente land og at 75 pst. av flyktningene er mindre enn ett år i mottak, noe som er et krav for ODA-godkjenning av oppholdsutgiftene.

Det er i statsbudsjettet for 1999 forutsatt at det er behov for 5 700 plasser i mottak. Det tas sikte på at utgifter til ca 4 100 plasser finansieres over kap. 195. I St.prp. nr. 1 (1998-99) la Regjeringen opp til at 86 pst. av flyktningeutgiftene skulle finansieres over bistandsbudsjettet, slik tilfellet var i statsbudsjettet for 1998. Med det nye forslaget vil 100 pst. av de ODA-godkjente oppholdsutgiftene bli finansiert over bistandsbudsjettet. Selv om dette er i strid med de ambisjoner og prinsipper Regjeringen har lagt opp til, fant en ette ren samlet vurdering å måtte legge en slik

finansiering til grunn. Dette innebærer imidlertid ikke at prinsippet om utfasing av flyktningeutgiftene er oppgitt.